

Nõva Kooli lasteaia õppekava

Kinnitatud: direktori käskkirjaga nr 1-3-20-34-1

Hoolekogu arvamus: 28.08.2020

Õppenõukogu kinnitus: 17.09.2020

Hoolekogu arvamus: 14.12.2020

Õppenõukogu arvamus 17.12.2020

1. Lasteasutuse liik ja eripära

Nõva Kool on Nõva osavalla, Lääne-Nigula valla valitsemisalas tegutsev munitsipaalõppeasutus, mille liigiks on lasteaed-põhikool alates 1.september 2012. Lasteaed asub Nõva Koolis, kus 1. november 2010.a sai valmis lasteasutuse nõuetele vastavalt ümberehitatud ruumid. Nõval pole olnud varem lasteaeda ja 2007-2012 pakkus vald lapsehoiuteenust valla eelkooliealistele lastele. Selle aja jooksul kasvas lastehoidu soovivate laste arv kolmelt lapselt üheksale lapsel. Nõva osavallas valmis 2011.aasta suvel EASi Regionaalsete investeeringutoetuse projekti rahadega multifunktsionaalne mängu- ja harjutusväljak, mida saavad kasutada lasteaialapsed kui ka kooliõpilased.

Lasteaias toimub õppetegevus eesti keeles.

Teeninduspiirkonnaks on Nõva osavalla territoorium, vabade kohtade olemasolul võetakse vastu lapsi ka teistest piirkondadest.

Lasteaias tegutseb üks liitühm poolteise- või kaheaastaste kuni seitsmeaastastele lastele.

Nõva Lasteaia õppekava tegevuste planeerimisel jälgitakse pühi ja tähtpäevi, muusika- ja kultuurielu sündmusi, toetatakse rahvakalendri ning kohaliku looduse eripärale. Nõva osavalla piiresse jääb osaliselt kolm kaitseala - Nõva maastikukaitseala, Läänemaa Suursoo maastikukaitseala ja Leidissoo looduskaitseala - ja ka mererand, mis loovad soodsad võimalused õppekäikudeks, matkadeks ja sportlikuks tegevuseks. Kooliga koos on korraldatud 2009.aastal Nõva Laste Olümpia. Meil toimuvad ühised jõulu-, emadepäeva-, isadepäeva-, vabariigi aastapäeva peod. Laste rahvatantsurühm on osalenud 2010.aastast Lääne maakonna tantsupeol. Põnevat kaasalöömist oleme leidnud ka projektis „Tere, kevad!”.

Õppekava alusel toetatakse lasteaia koolieast nooremate laste mitmekülgsel ja järjepidevat arengut. Meie õppekava toetab lastevanemaid lapse kodusel kasvatamisel ja arendamisel. Lapse kehalist, vaimset, sotsiaalset ja emotsionaalset arengut soodustab kodu ja lasteasutuse koostöö, see lähtub lapsest ja on suunatud tervikliku arengukeskkonna kujundamisele. Meie lasteaia tegevus on perekonnale avatud.

2. Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid, põhimõtted, sisu ja lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti.

2.1 Õppe- ja kasvatustegevuse üldeesmärk on lapse mitmekülgne ja järjepidev areng kodu ja lasteasutuse koostöös.

2.2 Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid:

- 1) Luua lapse arengut soodustav õpi- ja kasvukeskkond, tagada turvatunne ja eduelamused.
- 2) Soodustada lapse kasvamist aktiivseks vastutus-, otsustus- ja valikuvõimeliseks, oma otsusele ja tunnustatud käitumisnormidele vastavalt käituvaks ning vajadusel oma käitumist korrigeerivaks, teiste suhtes avatuks, teisi arvestavaks, tundlikuks, koostöövalmis inimeseks.
- 3) Anda lastele teadmisi, toetada lapse loomulikku huvi ning kujundada lastes vajalik teadmiste, oskuste ja vilumuste pagas edukaks toimetulekuks.
- 4) Toetada ja abistada vanemaid õppe- ja kasvatusküsimuste lahendamisel, vajadusel nõustada neid.
- 5) Eri vajadustega laste arengutaseme ühtlustamine ning õpitegevuses osalemise saavutamine.

2.3 Õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimise põhimõtted:

- 1) lapse individuaalsuse ja tema arengupotentsiaali arvestamine;
- 2) lapse tervise hoidmine ja edendamine ning liikumisvajaduse rahuldamine;
- 3) lapse loovuse toetamine;
- 4) mängu kaudu õppimine;
- 5) humaansete ja demokraatlike suhete väärtustamine;
- 6) lapse arengut ja sotsialiseerumist soodustava keskkonna loomine;
- 7) lapsele turvatunde, eduelamuste tagamine;
- 8) üldõpetusliku tööviisi rakendamine;
- 9) kodu ja lasteasutuse koostöö;
- 10) eesti kultuuritraditsioonide väärtustamine ning teiste kultuuride eripäraga arvestamine.

2.4 Õppe- ja kasvatustegevuse sisu:

Õppe- ja kasvatustegevus toimub lasteasutuses rühma aasta tegevuskava alusel, kus õppesisu ja tegevuste lõimimisel lähtume üldõpetuslikest põhimõtetest, toetume lapse loomulikule huvile kõige ümbritseva vastu, lähtume konkreetsest, lapsele ruumis ja ajas tuttavast.

Lapse arendamine toimub lapse elu ja ümbritsevat keskkonda käsitlevate teemade kaudu:

- 1) MINA: nimi, laps, poiss, tüdruk;
- 2) LAPSEPÕLV: laps kasvab, sünnipäev; lapse õigused;
- 3) PEREKOND JA SUGULASED: ema, isa, õde, vend, vanavanemad; erinevad põlvkonnad, eluviisid ja kombed;
- 4) INIMESE ELURING: sünd ja surm; noored ja vanad; lapsed ja täiskasvanud;
- 5) KODU: kodumaja, koduõu, kodused tegevused, koduloomad;
- 6) KODUKOHT: linn, maa, küla, alev, tänav;
- 7) LASTEAED: lapsed, kasvatajad, suhted; sõber; mänguasjad, tegevused;
- 8) TÄHTPÄEVAD JA PÜHAD: traditsioonid ja rahvakalendri tähtpäevad;
- 9) KOOL: lapsed, õpetajad; õppimine, õppevahendid;
- 10) TERVISELE KASULIK JA KAHJULIK: liikumine, toit, puhtus; hammaste hooldamine; töö ja puhkus; sotsiaalne keskkond (sõbralikkus, teistega arvestamine, andestamine, vägivallatus); looduskeskkond (puhas vesi, õhk, ümbrus);
- 11) INIMESE KEHA: tunne iseennast; poiss, tüdruk;
- 12) OHUTUS JA TERVIS: ohud liikluses, looduses, kodus;
- 13) TÄISKASVANUTE TEGEVUSED KODUS JA TÖÖL;
- 14) ELUKUTSED;
- 15) TÖÖ: vastutus ja kohustused; töö ja tasu; raha;
- 16) KODU JA KODUMAA: rahvus ja emakeel; rahvushümn, -lipp, -lill, -lind;
- 17) EESTLASTE RAHVATRADITSIOONID, -KOMBED: tavad seoses loodusega; rahvakalendri tähtpäevad;
- 18) TEISED MAAD JA RAHVAD: lähemad naabrid, nende tavalisemad nimed, tavad; lapsed mujal maailmas;
- 19) KODUKOHA LOODUS: kodu- ja metsloomad, puud, põõsad, rohttaimed, seened;
- 20) AASTAAJAD: nende vaheldumine; muutused taime- ja loomariigis; inimeste riietus, tööd aias ja põllul, laste mängud ja lõbustused eri aastaaegadel;
- 21) ILMASTIKUMUUTUSED: öö ja päeva vaheldumine; tuul, sademed, temperatuuri muutumine;
- 22) INIMENE JA LOODUS: loodushoid, looduskaitse, säästlikkus looduses;
- 23) LOOMAD JA LINNUD: kodu- ja metsloomad ning -linnud; põhja- ja lõunamaa loomad ning linnud, öö- ja päevaloomad ning -linnud;
- 24) LOOMADE JA LINDUDE VÄLIMUS JA KÄITUMINE ERI AASTAAEGADEL: väliskuju, värvus, toitumine; pesa ehitamine; järglaste kasv ja areng;
- 25) KALAD JA KAHEPAIKSED;

- 26) TAIMED: taimede areng seemnete idanemisest viljade valmimiseni; erinevad kasvukohad; valguse- ja varjutaimed; põhja- ja lõunamaa taimed; puu- ja juurviljad jm;
- 27) VALGUSE, SOOJUSE, VEE JA TOITAINETE TÄHTSUS TAIMEDE JA LOOMADE ELUS;
- 28) AEG: varem-hiljem; eile-täna-homme; õhtu-hommik; päev ja öö; päev, nädal, kuu, aasta; nädalapäevad; kellaeg;
- 29) RUUM: parem-vasak, ees-tagas;
- 30) TEHISMAAILM: masinad ja seadmed – keerukad ja lihtsad, abilised ja ohuallikad; tehiskeskond ja looduskeskkond; jäätmed;
- 31) LIIKLUS: liiklusvahendid, turvalisus liiklusvahendis; ohutu liiklemine jalakäijana, kodutee.

2.5 Õpikäsitlus

- Õppimine on elukestev protsess, mille tulemusel toimuvad muutused käitumises, teadmistes, hoiakutes, oskustes jms ning nendevahelistes seostes. Laps õpib matkimise, vaatlemise, uurimise, katsetamise, suhtlemise, mängu, harjutamise jms kaudu.
- Laps on õppe- ja kasvatustegevuse aktiivne osaleja ja tunneb rõõmu tegutsemisest. Last kaasatakse tegevuste kavandamisse, suunatakse tegema valikuid ning tehtut analüüsima.

2.6 Robootika

Robootikavahendite kasutamise üldeesmärk on muuta õppetegevused lasteaias huvitavaks ja kaasaegseks. Eesmärk on lõimida robootika kaudu kõiki valdkondi. Robootika toetab mõtlemisioskust, loogiliste seoste loomise ja arusaamise oskusi.

Robootikategevuse eesmärgil:

- 1) Laps saab aru lihtsatest mehaanika põhimõtetest.
- 2) Laps kasutab robotit eesmärgipäraselt.
- 3) Laps saab aru põhjus-tagajärg seosest, oskab oma tegevust kavandada.

Õppetöös kasutatakse kaasaegseid robootikavahendeid: Bee-bot.

Õppetegevusi robootikaseadmetega viiakse läbi vähemalt kaks korda kuus.

2.7 Hinnatavad üldoskused:

Mänguoskused

Mäng on eelkoolieas lapse põhitegevus. Mängu käigus omandab ja kinnistab laps uut teavet, uusi oskusi, peegeldab tundeid ja soove, õpib suhtlema, omandab kogemusi ja käitumisreegleid.

Mänguoskus on kõigi üldoskuste ning õppe- ja kasvatustegevuse eri valdkondade oskuste ja teadmiste arengu alus.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6–7aastane laps:

- 1) tunneb mängust rõõmu ning on suuteline mängule keskenduma;
- 2) rakendab mängudes loovalt oma kogemusi, teadmisi ja muljeid ümbritsevast maailmast;
- 3) algatab erinevaid mänge ja arendab mängu sisu;
- 4) täidab mängudes erinevaid rolle;
- 5) järgib mängureegleid ning oskab tuttavate mängude reegleid teistele selgitada;
- 6) suudab mängu käigus probleeme lahendada ja jõuda mängukaaslastega kokkuleppele;
- 7) tunneb rõõmu võidust ja suudab taluda kaotust võistlusmängus;
- 8) kasutab mängudes loovalt erinevaid vahendeid.

Tunnetus- ja õpioskused

Tunnetusoskused on oskus tahtlikult juhtida oma tunnetusprotsesse – taju, tähelepanu, mälu, mõtlemist, emotsioone ja motivatsiooni.

Õpioskuste all mõistetakse lapse suutlikkust hankida teavet, omandada teadmisi ja oskusi ning uurida ja katsetada. Õpioskused kujunevad tunnetusoskuste arengu alusel.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6–7aastane laps:

- 1) saab aru lihtsamatest seostest (hulk, põhjus, tagajärg), tajub esemeid, sündmusi ja nähtusi tervikuna;
- 2) mõtleb nii kaemuslik-kujundlikult kui ka verbaalselt, saab kuuldust aru, reageerib sellele vastavalt ning kasutab arutlevat dialoogi;
- 3) tegutseb sihipäraselt, on suuteline keskenduma kuni pool tundi;
- 4) kavandab ja korraldab oma igapäevategevusi ja viib alustatud tegevused lõpuni;
- 5) tegutseb uudes olukorras täiskasvanu juhiste järgi;
- 6) suhtub õppimisse positiivselt – tahab õppida, uurida, esitada küsimusi, avastada ja katsetada;
- 7) rühmitab esemeid ja nähtusi erinevate tunnuste alusel; 8) kasutab materjali meelde jätmiseks kordamist.

Sotsiaalsed oskused

Sotsiaalsete oskuste all mõistetakse lapse oskusi teistega suhelda, tajuda nii iseennast kui ka partnereid, võtta omaks ühiskonnas üldtunnustatud tavasid ning lähtuda eetilistest tõekspidamistest.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6–7aastane laps:

- 1) püüab mõista teiste inimeste tundeid ning arvestada neid oma käitumises ja vestluses;
- 2) tahab ja julgeb suhelda – huvitub suhetest ja tunneb huvi teiste vastu;
- 3) hoolib teistest inimestest, osutab abi ja küsib seda vajadusel ka ise;
- 4) osaleb rühma reeglite kujundamisel;
- 5) oskab teistega arvestada ja teha koostööd;
- 6) loob sõprussuhteid;
- 7) saab aru oma-võõras-ühine tähendusest;
- 8) teeb vahet hea ja halva käitumise vahel;
- 9) mõistab, et inimesed võivad olla erinevad;
- 10) järgib kokkulepituid reegleid ja üldtunnustatud käitumisnorme;
- 11) selgitab oma seisukohti.

Enesekohased oskused

Enesekohaste oskuste all mõistetakse lapse suutlikkust eristada ja teadvustada oma oskusi, võimeid ja emotsioone, juhtida oma käitumist.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6–7aastane laps:

- 1) suudab oma emotsioone kirjeldada ning tugevaid emotsioone, nt rõõmu, viha, sobival viisil väljendada;
- 2) kirjeldab enda häid omadusi ja oskusi;
- 3) oskab erinevates olukordades sobivalt käituda ning muudab oma käitumist vastavalt tagasisidele;
- 4) algatab mängu ja tegevusi;
- 5) tegutseb iseseisvalt ja vastutab oma käitumise eest;
- 6) teab, mis võib olla tervisele kasulik või kahjulik ning kuidas ohutult käituda;

- 7) saab hakkama eneseteenindamisega ja tal on kujunenud esmased tööharjumused;
- 8) kasutab erinevaid vahendeid heaperemehelikult ning tegevuse lõppedes koristab enda järelt.

2.8 Õppe- ja kasvatustegevuse valdkonnad

Õppe- ja kasvatustegevuse seob tervikuks lapse elust ja ümbritsevast keskkonnast tulenev temaatika. Valdkondade kaupa esitatud õppesisu ja -tegevuste lõimimisel lähtume üldõpetuslikust põhimõttest. Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel lõimitakse järgmisi tegevusi: kuulamine, kõnelemine, lugemine ja kirjutamine, vaatlemine, uurimine, võrdlemine, arvutamine ning mitmesugused liikumis-, muusika- ja kunstitegevused. Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid, sisu, kavandamine ja korraldus ning lapse arengu eeldatavad tulemused esitame järgmistes valdkondades:

- 1) mina ja keskkond;
- 2) keel ja kõne;
- 3) eesti keel kui teine keel;
- 4) matemaatika;
- 5) kunst;
- 6) muusika;
- 7) liikumine

2.9 Mina ja keskkond

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärkideks on, et laps:

- 1) mõistab ja tunnetab ümbritsevat maailma terviklikult;
- 2) omab ettekujutust oma minast ning enda ja teiste rollidest elukeskkonnas;
- 3) väärtustab eesti kultuuritraditsioone kui ka oma rahvuse kultuuritraditsioone;
- 4) väärtustab enda ja teiste tervist, loodust ning keskkonda hoidvat ja säästvat mõtteviisi;
- 5) märkab nähtusi ja muutusi looduses ning tunneb huvi ümbritseva vastu;
- 6) tutvub kodukoha loodusega kõigi meelte kaudu.

Mina ja keskkond sisu:

- 1) sotsiaalne keskkond: mina, perekond ja sugulased, kodu, lasteaed, kool, ametid, kodumaa, eesti rahva tähtpäevad, kombed, teised rahvused Eestis, lapsed mujal maailmas, üldinimlikud väärtused ja üldtunnustatud käitumisreeglid; tervise väärtustamine, tervislik toitumine, inimkeha; ohuallikad ning ohutu käitumine;
- 2) looduskeskkond: kodukoha loodus, loodusvaatlused, muutused looduses, elukeskkond, inimese mõju loodusele ja looduse mõju inimesele;
- 3) tehiskeskkond: ehitised, kodutehnika, jäätmed, transpordivahendid, jalakäija ohutu liiklemine, turvavarustus, virtuaalkeskkond.

Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted:

- 1) valime valdkonna temaatika lapse igapäevaelust ja teda ümbritsevast keskkonnast, mis hõlmab sotsiaalset keskkonda, virtuaalkeskkonda, loodus- ja tehiskeskkonda, sealhulgas tervise- ja liikluskasvatust;
- 2) suuname last ümbritsevat maailma märkama, uurima ning kogema mängu ja igapäevatoimingute kaudu, võimaldades lapsel ümbritsevat tajuda erinevate meelte ning aistingute abil: vaadelda, nuusutada ja maitsta, kompida, kuulata helisid;
- 3) lõimime erinevaid tegevusi: võrdlemist, modelleerimist, mõõtmist, arvutamist, vestlemist, ettelugemist, kehalist liikumist, kunstilist ja muusikalist tegevust;
- 4) suuname last mängudes, ümbritsevas looduses, liikluses, oma tervises seisundis jm märgatu kohta küsimusi esitama (probleemi püstitama), küsimustele vastuseid leidma (oletama ja oletusi kontrollima) ja märgatust ning kogetust järeltõlgima tegema;
- 5) suuname last materjale ja vahendeid säästlikult kasutama, hoolivalt ja heaperemehelikult käituma.

2.9 Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti valdkonnas *Mina ja keskkond*:

MINA JA KESKKOND					
ÜLDTEEMA	2-3.a	3-4.a	4-5.a	5-6.a	6-7.a
MINA	1. Laps ütleb oma nime ja tunneb ennast ära pildilt ning peeglist.	1. Laps ütleb küsimisel oma ees- ja perekonnanime. 2. Laps vastab õigesti küsimusele, kas ta on poiss või tüdruk. 3. Laps ütleb vastuseks vanuse küsimisele oma vanuse ja näitab seda sõrmedel.	1. Laps oskab öelda oma ees-ja perekonnanime, soo (tüdruk, poiss) ning vanuse; 2. Laps kirjeldab oma välimust.	1. Laps ütleb küsimisel oma koduse aadressi. 2. Laps hoiab korras oma isiklike esemete hoiukoha (kapp, riul) 3. Laps teab oma sünnikuud ja päeva.	1. Laps oskab kirjutada oma ees- ja perekonnanime. 2. Laps kirjeldab enda omadusi ja huve. 3. Laps teab isiklik ja ühine tähendust. 4. Laps teab oma õigusi ja kohustusi.
LASTEAED	1. Laps teab oma rühmakaaslasi ja õpetajaid. 2. Laps teab kus midagi asub oma rühmas (kapp, voodi, kääterätk).	1. Laps asetab töövahendid ja mänguasjad rühmas kokkulepitud kohtadesse; 2. Laps nimetab oma rühmakaaslaste ja õpetajate nimesid; 3. Laps teab oma rühma nime	1. Laps nimetab lasteaia nime. 2. Laps kirjeldab erinevate lasteaiaruumide otstarvet. 3. Laps kirjeldab lasteaia õueala ning seal kasutatavaid vahendeid. 4. Tähendab oma,	1. Laps nimetab lasteaia nime ja kirjeldab asukohta. 2. Laps kirjeldab mängu ja tegevusi lasteaias. 3. Laps nimetab lasteaia ja kodu erinevusi.	1. Laps teab lasteaia töötajate nimesid ja ameteid. 2. Laps kirjeldab oma lasteaeda ja teab aadressi. 3. Laps nimetab kooli ja lasteaia erinevusi. 4. Laps oskab näidata kaardilt oma kodukohta.
KODU JA KODUKOHT		1. Laps vastab küsimustele oma kodu kohta.	1. Laps kirjeldab oma kodu: korter, eramu, talu (talu nime). 2. Laps teab oma kodukohta nime. 3. Laps nimetab oma kodukohta tuntumaid asutusi ja kohti.	1. Laps nimetab oma kodutänavat või talu nime. 2. Laps oskab kirjeldada oma kodu, kodukohta 3. Laps võrdleb erinevaid maju oma kodukohas. 4. Laps kirjeldab pereliikmete koduseid tegevusi	1. Laps oskab võrrelda vanaaja ja tänapäeva kodusid ja nende sisustust. 2. Laps teab oma kodu aadressi. 3. Laps teab oma koduvalla nime ja sümboleid.
RAHVUSKULTUUR, KODUMAA	1. Laps leiab täiskasvanu juhendamisel teiste esemete seast Eesti lipu.	1. Laps nimetab riigi kus ta elab. 2. Laps leiab teiste värvuste seast Eesti lipu värvid.	1. Laps teab oma rahvust ja keelt 2. Laps teab Eesti riigi tähtsamaid sümboleid.	1. Laps nimetab sündmusi, mille puhul heisatakse rahvuslipp. 2. Laps tunneb ära Eesti Vabariigi hümn ja teab kuidas peab käituma. 3. Laps nimetab Eesti rahvuslindu ja -lille.	1. Laps nimetab Eesti riigi sümboleid. 2. Laps teab Eesti Vabariigi presidendi nime. 2. Laps oskab näidata kaardilt Eestimaad. 3. Laps teab ja nimetab Eesti lähinaabreid.
	1. Laps täidab täiskasvanu	1. Laps nimetab mõne	1. Laps kirjeldab tuntumaid	1. Laps nimetab tuntumaid	1. Laps teab eesti rahva

TÄHTPÄEVAD, PÜHAD, KOMBED	eeskujul lihtsamaid rahvakombeid.	rahvakalendri tähtpäeva millel ta on osalenud (vastlapäev, mardipäev jne) 2. Laps räägib oma sünnipäeva tähistamisest. 3. Laps nimetab küsimise korral pühadega seotud tegevusi.	rahvakombeid. 2. Laps nimetab tähtpäevi ja kombeid oma kodus.	rahvustoite mida ise on söönud. 2. Laps oskab kirjeldada tähtpäevade tähistamist lasteaias ja kodus.	traditsioone ja kombeid. 2. Laps teab tähtpäevi ja nende tähistamise vajalikkust (tarkusepäev, emakeelepäev, sõbrapäev jne). 3. Laps nimetab riiklikke pühi ja nendega seotud traditsioone (vabariigiaastapäev, võidupüha jne)
PEREKOND JA SUGULASED	1. Laps tunneb pildil ära ema ja isa.	1. Laps nimetab pereliikmeid: ema, isa, õde, vend.	1. Laps kirjeldab oma perekonda ja nimetab kes sellesse kuuluvad. 2. Laps teab ema ja isa nime ja perekonnanime;	1. Laps nimetab oma pereliikmeid ja lähisugulasi. 2. Laps jutustab oma vanavanematest ja teab nende nimesid.	1. Laps kirjeldab oma perekonda nimetades pereliikmeid ja nende nimesid. 2. Laps mõistab, et pered võivad olla erinevad. 3. Laps oskab võrrelda oma pereliikmeid vanuse järgi.
ERINEVAD INIMESED		1. Laps mõistab, et inimesed on erinevad. 2. Laps nimetab enda ja rühmakaaslaste erinevusi.	1. Laps oskab kirjeldada inimeste erinevusi (keeleline, vanuseline, rassiline ja tervisest tulenev).	1. Laps teab nimetada tervisest tulenevate erivajadustega inimestele vajalikke abivahendeid ja selgitab nende vajadust.	1. Laps oskab arvestada oma arvamustest ja huvidest erinevaid huve ja arvamusi. 2. Laps oskab erimeelsusi lahendada rahulikult ja sõnadega. 3. Laps suhtub erinevustesse mõistvalt ja vajadusel pakub abi.
SÕPRUSE VÄÄRTUSTAMINE		1. Laps loob lühiajalisi sõprussuhteid.	1. Laps selgitab kes on sõber. 2. Laps nimetab oma sõprade nimesid.	1. Laps põhjendab, miks on hea omada sõpra/sõpru. 2. Laps oskab andeks anda ja leppida. 3. Laps nimetab oma sõbra positiivseid omadusi.	1. Laps oskab luua ja hoida sõprussuhet. 2. Laps kirjeldab sõbraks olemist ja sõpruse tähendust.
AMETID, ELUKUTSED, TÖÖD	1. Laps matkib täiskasvanu eeskujul enimtuntud elukutsete tegevusi (arst, kokk, ehitaja, autojuht jne).	1. Laps nimetab pereliikmete koduseid töid ja toimetusi. 2. Matkib täiskasvanu eeskujul lihtsaid töövõtteid.	1. Laps nimetab erinevaid elukutseid nende tegevuse alusel. 2. Laps selgitab koristustööde vajalikkust.	1. Laps loetleb tuntumate ametite juurde kuuluvaid töövahendeid 2. Laps viib alustatud tööd lõpule. .	1. Laps nimetab pereliikmete ameteid. 2. Laps teab ja oskab kirjeldada erinevaid elukutseid ning nende vajalikkust. 3. Laps selgitab raha

					otstarvet.
INIMKEHA TUNDMINE	1. Laps osutab küsimise korral peale, kätele, jalgadele, silmadele, ninale, suule ja kõrvadele	1. Laps näitab ja nimetab erinevaid kehaosi. 2. Laps kirjeldab peegli abil oma välimust.	1. Laps osutab küsimisel kehal südame, kopsude ja aju asukohale. 2. Laps selgitab milleks on vajalikud silmad, kõrvad ja nina.	1. Laps nimetab erinevaid meeheelundeid (kuulmis- ja tasakaaluelund, nägemis-, maitsmis- ning haistmiselund).	1. Laps selgitab milline on südame, kopsude ja aju kõige olulisem ülesanne. 2. Laps kirjeldab enda välimust.
EMOTSIOONID, SOTSIAALSED OSKUSED	1. Laps lohutab täiskasvanu eeskujul haiget saanud kaaslast. 2. Laps mõistab endale suunatud keeldude tähendust, muutes oma käitumist. 3. Laps oskab lühikest aega üheskoos tegutseda	1. Laps teab mõistete <i>hea</i> ja <i>paha</i> tähendust. 2. Laps oskab oma kaaslast abistada ja lohutada.	1. Laps märkab ja mõistab enda ja teiste (ka pildil) emotsioone (hirm, kurbus, üllatus, viha, rõõm jne) 2. Laps kuulab oma kaaslast ja suudab oodata oma järjekorda. 3. Laps teab mõistete <i>õige</i> ja <i>vale</i> tähendust.	1. Laps nimetab oma positiivseid omadusi. 2. Laps märkab kaaslast ja oskab teistega arvestada. 3. Laps lahendab konflikte sõnadega.	1. Laps oskab arvestada eakaaslaste ja täiskasvanu tunnetega. 2. Laps kirjeldab oma emotsioone ja tundeid. 3. Laps tuleb toime tugevate emotsioonidega. 4. Laps julgeb keelduda tegevustest, kui osalemine on ohtlik või ennast ja teisi kahjustav.
TERVISE VÄÄRTUSTAMINE		1. Laps räägib, mis tähendab olla terve või haige. 2. Laps teab millal on vaja arsti abi.	1. Laps nimetab tervisele kasulikke tegevusi (Tervislik toitumine, piisav aktiivne tegevus, uni ja puhkus, mäng, hea tuju ja suhted).	1. Laps selgitab kuidas hoida enda ja teiste tervist. 2. Laps nimetab tervisele kahjulikke ja kasulikke tegevusi.	1. Laps selgitab, mida tähendab tema jaoks terve olemine. 2. Laps selgitab, kuidas inimesi ümbritsev keskkond või inimeste käitumine võib mõjutada tervist.
HÜGIEEN	1. Laps peseb täiskasvanu juhendamisel käsi ja nägu. 2. Laps nimetab puhtuse jaoks vajalikke esemeid (vesi, seep, rätik).	1. Laps teab millal pestakse käsi (enne sööki, peale WC kasutust, õuest tülles). 2. Laps nuuskab nina ja viskab taskuräti prügikasti.	1. Laps selgitab miks ja kuidas peab pesema käsi. 2. Laps selgitab miks peab kammima juukseid ja ennast pesema.	1. Laps teab, miks on igal ühel isiklikud hügieenitarbed.	1. Laps täidab isikliku hügieeni harjumusi.
HAMMASTE TERVIS		1. Laps peseb hambaid täiskasvanu juhendamisel. 2. Laps teab hammaste hooldamise jaoks vajalikke vahendeid.	1. Laps nimetab hammaste tervise jaoks vajalikke tegevusi (toit, pesemine, hammaste kontroll arsti juures).	1. Laps teab miks piimahambad asenduvad jäävhammastega. 2. Laps selgitab, miks tekkib hambakaaries	1. Laps järgib ja selgitab hammaste hooldamise ja hoidmise põhimõtteid igapäevaelus.
TERVISLIK TOITUMINE		1. Laps nimetab erinevaid toiduaineid.	1. Laps nimetab toiduaineid mida oleks vaja süüa iga päev. 2. Laps nimetab toiduainete rühmi.	1. Laps selgitab taldrikureeglit. 2. Laps selgitab kust on pärit igapäevased toiduained.	1. Laps oskab nimetada toiduaineid, milliseid on vaja iga päev süüa rohkem või milliseid vähem, et püsida terve. 2. Laps valmistab koos täiskasvanuga lihtsamaid

					toite. 3. Laps teab milleks on vaja vitamiine.
MUUTUMINE LOODUSES		1. Laps oskab küsimisel iseloomustada ööd ja päeva. 2. Laps oskab nimetada talve ja suve iseloomulikke nähtusi.	1. Laps iseloomustab päeva ja öö vaheldumist ning seostab taimede ja loomade tegevusega. 2. Laps oskab nimetada aastaegade iseloomulikke nähtusi.	1. Laps oskab nimetada aastaagu ja neid iseloomustada. 2. Laps nimetab päevaagu õiges järjekorras: hommik, lõuna, õhtu, öö. 3. Laps nimetab nädalapäevi ja nende järgnevust.	1. Laps kirjeldab looduses toimuvaid muutusi erinevates tsüklites: ööpäev, nädal, aastaring. 2. Laps seostab muutusi looduses aastaagadega ja oskab neid kirjeldada. 3. Laps oskab nimetada inimeste tegevusi olenevalt aastaajast, päevaajast. 4. Laps oskab nimetada loomade iseloomulikke tegevusi olenevalt aastaajast.
ILMASTIK	1. Laps nimetab vett, lund, jääd.	1. Laps oskab nimetada ilmastikunähtusi (sajab lund või vihma, päike paistab, tuul puhub,)	1. Laps oskab kirjeldada erinevat riidetust vastavalt ilmale. 2. Laps kirjeldab ilmastiku nähtusi.	1. Laps teab mõisteid: rahe, härmatis, lõrts, udu, tuisk. 2. Laps teab ilma kohta ülekantud tähendusi: sajab nagu oavarrest, tibutab,	1. Laps selgitab ilmastikunähtuste seost aastaagadega. 2. Laps kirjeldab ilma (kuiv, pilvine, pilvitu, päikseline, tuuline, udune, sajune, tuisune jne)
ELUKESKKOND	1. Laps osutab küsimisel soojale ja külmale.	1. Laps teab, et taimed ja loomad vajavad kasvamiseks vett ja toitu. 2. Laps teab, et jää ja lumi sulamisel muutuvad veeks.	1. Laps teab, et taimed ja loomad vajavad kasvamiseks vett, valgust ja õhku. 2. Laps kirjeldab puhast vett.	1. Laps oskab kirjeldada erineva temperatuuri mõju taimedele, loomadele ja inimestele. 2. Laps nimetab erinevaid veekogusid.	1. Laps selgitab valguse, vee, temperatuuri, toitainete ja õhu tähtsust taimedele, loomadele ja inimestele. 2. Laps kirjeldab veekogude erinevusi.
LOODUSHOID, JÄÄTMED, KODUMASINAD	1. Laps viskab prügi prügikasti.	1. Laps põhjendab miks visatakse praht prügikasti. 2. Laps teab, et lilli nopitakse vaasipanemiseks.	1. Laps teab kuidas jõuab prügi prügimäele. 2. Laps teab, et elektrit ja vett tuleb kokku hoida. 3. Laps teab, miks on vaja istutada puid ja taimi.	1. Laps põhjendab prügisorteerimise vajalikkust. 2. Laps teab kuidas sorteerida prügi. 3. Laps räägib kuidas hoida enda ümber puhtust looduses, lasteaia ja kodu ümbruses.	1. Laps selgitab looduse säästmiseks taaskasutuse vajalikkust. 2. Laps mõistab asjade säästliku kasutamise vajalikkust (raiskamine, tarbetud ostud) 3. Laps selgitab kuidas mõjuvad mõned inimeste loodud esemed loodusele halvasti (kilekotid, põlev

					plastik, autode heitgaasid).
TÖÖD LOODUSES	1. Laps teeb täiskasvanu eeskujul lihtsamaid töid looduses.	1. Laps selgitab, kelle jaoks on puu küljes pesakast.	1. Laps teab, et inimene saab talvel loomi ja linde aidata.	1. Laps kirjeldab, kuidas inimene saab lindude ja loomade eest hoolitseda erinevatel aastaegadel (toit, pesakastid).	1. Laps soovib osaleda looduse korrastamises. 2. Laps nimetab milliseid töid saab teha looduse korrastamiseks.
KODUKOHA LOODUS	1. Laps teab tuntumaid koduaia puu- ja köögivilju. 2. Laps oskab osutamise korral nimetada metsa, muru, lille, puud.	1. Laps nimetab millised marjad kasvavad kodukoha metsas ja millised aias. 2. Laps tunneb 1-2 kodukohas enim kasvavat puud.	1. Laps nimetab kodude aedades kasvavaid viljapuid ja marjapõõsaid. 2. Laps orienteerub oma kodukoha looduses, nimetab tuttavaid paiku (suurkivi, Kuliste aas, liivamägi, Pikajala mägi, jõgi jne).	1. Laps oskab nimetada seeni ja marju mis kasvavad kodukoha metsades. 2. Laps nimetab ja kirjeldab oma kodukoha veekogusid (jõgi, oja, allikas, tiik). 3. Laps leiab küsimisel kodukohas kasvava puu, põõsa ja taime.	1. Laps oskab kirjeldada kodukoha loodust. 2. Laps oskab nimetada kodukohas enim levinud puid, põõsaid, taimi ning loomi ja putukaid. 3. Laps oskab nimetada teravilju ja aedvilju mida kasutatakse söögiks või mis kasvavad kodukoha põldudel või aedades.
ELUKOOSLUSED METS, SOO, RABA, NIIT			1. Laps nimetab metsa ja niidu erinevusi. 2. Laps nimetab 1-2 niidutaime.	1. Laps teab 1-2 soo ja raba taime. 2. Laps nimetab ja kirjeldab metsas kasvavaid puid, põõsaid ja taimi.	1. Laps kirjeldab metsa, soo, raba ja niidu erinevusi ning sarnasusi. 2. Laps nimetab erinevaid metsa tüüpe: kaasik, kuusik, männik, lepik, segamets. 3. Laps iseloomustab kodukoha metsa.
TAIMED JA SEENED	1. Laps leiab loodusest ja pildilt puu, lille, seene.	1. Laps nimetab puude, taimede ja seente osi. 2. Laps kirjeldab, mis juhtub lehtpuude lehtedega sügisel.	1. Laps eristab leht- ja okaspuid. 2. Laps oskab nimetada ja kirjeldada tuttavaid puid, lilli, puu- ja köögivilju.	1. Laps nimetab leht- ja okaspuid. 2. Laps teab et mõned marjad ja seened võivad olla mürgised. 3. Laps oskab lehte ja vilja järgi leida õige puu või taime.	1. Laps kirjeldab puude ja taimede aastaringi. 2. Laps tunneb ja teeb vahet söödavatel ja mürgistel seentel ja marjadel. 3. Laps nimetab 4-6 lille. 4. Laps oskab nimetada ja kirjeldada aias ja metsas kasvavaid taimi.
KODU- JA METSLOOMAD. LINNUD. PUTUKAD.	1. Laps nimetab tuntumaid koduloomi (kass, koer jne). 2. Laps leiab koduloomi piltidelt ja mänguasjade seast.	1. Laps nimetab mõnda kodu- ja metslooma ja tunneb neid ära pildil. 2. Laps matkib loomade häälsusi.	1. Laps oskab nimetada tuttavaid loomi, kirjeldada nende välimust ja öelda kus nad elavad. 2. Laps nimetab linnu	1. Laps teab mis vahe on putukatel ja ämblikel. 2. Laps nimetab tuntumaid linde. 3. Laps oskab nimetada	1. Laps tunneb erinevate maailma loomade seast need loomad, kes elavad Eestis. 2. Laps tunneb enimtuntud põhja- ja lõunamaaloomi.

<p>KAHEPAIKSED. ROOMAJAD. KALAD</p>	<p>3. Laps osutab küsimisel looma erinevatele kehaosadele (pea, käpad, saba) 4. Laps osutab küsimisel linnule, putukale, kalale ja konnale.</p>	<p>3. Laps nimetab tuntumate loomade iseloomulikke tunnuseid. 4. Laps osutab küsimisel tuntumatele putukatele. 5. Laps nimetab konna ja kala.</p>	<p>kehaosi. 3. Laps teab, kes on roomajad ja tunneb pildil ära rästiku ja nastiku. 4. Laps kirjeldab kalade iseloomulikke tunnuseid. 5. Laps nimetab 3-4 putukat.</p>	<p>mõnda ränd- ja paigalindu. 4. Laps põhjendab miks mõned linnud lendavad talveks soojale maale. 5. Laps teab Eesti rahvuskala räime. 6. Laps oskab kirjeldada tuttavate putukate välimust ja elupaiku.</p>	<p>3. Laps nimetab kodu- ja metsloomade poegi. 4. Laps selgitab miks mõnda looma nimetatakse kiskjaks. 5. Laps nimetab 2-3 kala. 6. Laps kirjeldab loomade erinevaid elupaiku ja elamise viise.</p>
<p>MAAVARAD</p>				<p>1. Laps teab mis on maavara 2. Laps kirjeldab lähiümbruse maavarasid (liiv, muld, savi, turvas)</p>	<p>1. Laps nimetab 1-2 maavara (paekivi, turvas, liiv, muld, savi) 2. Laps teab Eesti rahvuskivi paekivi.</p>
<p>TURVALISUSNÕUETE TUNDMINE</p>		<p>1. Laps nimetab esemeid mis võivad olla ohtlikud. 2. Laps nimetab ohtlikke kohti rühma ruumides.</p>	<p>1. Laps nimetab esemeid ja kohti mis võivad olla ohtlikud (kodus, lasteaias, õuealal). 2. Laps kirjeldab ohtlikke olukordi. 3. Laps teab kuidas ohutult käituda kelgumäel.</p>	<p>1. Laps nimetab aineid, kohti ja esemeid, mis võivad olla ohtlikud (kodus, lasteaias, looduses). 2. Laps nimetab ja põhjendab tegevusi, mis võivad olla ohtlikud. 3. Laps selgitab, et õnnetuse korral tuleb pöörduda täiskasvanu poole. 4. Laps selgitab, miks ei tohi kaasa minna võõrastega. 5. Laps nimetab hädaabinumbrit 112 ja teab millal sinna on vaja helistada.</p>	<p>1. Laps kirjeldab kodumasinaid ja -elektroonikat ning teab nende otstarvet ja nendega seotud ohtusid. 2. Laps teab ja tunnetab ümbritsevat ohte (olukordadest, inimestest, keskkonnast, loomadest ja käitumisest põhjustatud oht). 3. Laps nimetab hädaabi numbrit 112 ja oskab seda kasutada. 4. Laps teab kuidas käituda ohuolukordades. 5. Laps selgitab kuidas käituda eksinuna linnas, maal või metsas.</p>
<p>REEGLITE TUNDMINE, VIISAKUSREEGLID</p>	<p>1. Laps täiskasvanu meeldetuletusel jätab minnes hüvasti (lehvitab). 2. Laps täiskasvanu meeldetuletusel järgib kokkulepituid lihtsamaid rühmareegleid.</p>	<p>1. Laps meeldetuletusel tänab, palub ja tervitab, jätab hüvasti. 2. Laps järgib kokkulepituid rühmareegleid. 3. Laps selgitab, et reeglid on vajalikud ohutuse tagamiseks.</p>	<p>1. Laps kirjeldab millised reeglid kehtivad tema kodus. 2. Laps teab millised reeglid on vajalikud õppekäikudel. 3. Laps rakendab iseseisvalt põhilisi</p>	<p>1. Laps teab üldtuntuid viisakusreegleid ja põhjendab nende vajalikkust 2. Laps mõtleb koos õpetajaga ühised rühmareeglid ja jälgib ka reeglite täitmist kaaslaste</p>	<p>1. Laps järgib kokkulepituid ja üldtuntud reegleid. erinevates kohtades ja olukordades (kauplus, etendus, kirik, kalmistu, jne) 2. Laps täidab viisakusreegleid ilma meeldetuletuseta, vajadusel</p>

			viisakusreegleid.	poolt. 3. Laps põhjendab lihtsamate lauakommete vajalikkust.	korrigeerib oma käitumist.
LIIKLUSOHUTUS	<p>1. Laps osutab küsimisel autoteele, kõnniteele, autodele ja bussidele.</p> <p>2. Laps teab sõna STOPP tähendust ja oskab sellele reageerida.</p>	<p>1. Laps teab et rattaga sõites peab kandma kiivrit.</p> <p>2. Laps teab liiklusvahendeid ja eriotstarbelisi sõidukeid (kiirabi, tuletõrje jne).</p> <p>3. Laps teab helkuri kandmise vajalikkust.</p> <p>4. Laps teab valgusfoori tuled tähendust.</p>	<p>1. Laps teab kuidas ületada sõiduteed ohutult.</p> <p>2. Laps teab liiklusmärkide tähtsust.</p> <p>3. Laps teab turvatooli- ja vöö vajalikkust sõidukis.</p> <p>4. Laps teab, miks tuleb kanda helkurit ja rühmaga liikudes helkurvesti.</p>	<p>1. Laps teab kuidas ületada sõiduteed reguleeritud ja reguleerimata ülekäigurajal.</p> <p>2. Laps kirjeldab jalakäija ja jalgratturi ohutu liiklemise põhimõtteid.</p> <p>3. Laps teab liiklusmärkide tähendusi.</p> <p>4. Laps tunneb kodu ja lasteaia ümbruses olevaid liiklusmärke.</p>	<p>1. Laps oskab kirjeldada oma teekonda kodust lasteaeda.</p> <p>2. Laps järgib liikluseeskirju tuttavas keskkonnas.</p> <p>3. Laps teab kuidas käituda ühistranspordis sõites ja sellest väljudes.</p> <p>4. Laps teab rattaga, rulluiskeudega ja rulaga sõitmise nõudeid: kiiver, kaitsmed ja ohutud paigad.</p> <p>5. Laps teab liiklemise erinevusi linnas ja maal.</p>

2.10 Keel ja kõne

Õppe ja kasvatustegevuse eesmärgid, millega taotletakse, et laps:

- 1) tuleb toime igapäevases suhtluses kaasvestlejana, kuulajana ning algatajana;
- 2) tunneb rõõmu mängust ja on suuteline sellele keskenduma ning järgima mängureegleid, taludes kaotust ja tundes rõõmu võidust;
- 3) tunneb huvi lugemise-kirjutamise vastu;
- 4) kujunevad lugemise-kirjutamise alusoskused;
- 5) tunneb huvi lastekirjanduse ja muude eakohaste tekstide vastu ning seega rikastada lapse tundemaailma ja pakkuda positiivseid elamusi;
- 6) omab ettekujutust õige häälduse, õigete grammatiliste vormide ja lauseehituse kohta;
- 7) julgeb ennast väljendada, esineda.

Keel ja kõne sisu:

- 1) keelekasutus: hääldamine, sõnavara, grammatika;
- 2) suhtlemine, jutustamine ja kuulamine;
- 3) lugemine ja kirjutamine, lastekirjandus.

Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted:

- 1) kõnearendus on lapse kõne ja suhtlemise sihipärane arendamine, kus õpetame last eelkõige keelevahendeid (uusi sõnu, sõnavorme ja lausemalle) kasutama suhtlemisel, teadmiste omandamisel, oma tegevuse kavandamisel;
- 2) toetame lapse kõne arengut kõikides tegevustes (mängimine, käelised tegevused, liikumis- ja muusikategevused ning igapäevatoimingud); loome lapsele kõnekeskkonna, kus ta kuuleb teiste kõnet ning tal on vaja ja ta saab ise kõnelda; laps õpib rääkima reaalses suhtlussituatsioonides, tegutsedes koos täiskasvanuga;
- 3) suuname lapsi ettelugemise, dramatiseerimise, ümberjutustamise, joonistamise, oma raamatute koostamise jm tegevuste kaudu kirjandust mõistma ja hindama; ettelugemiseks valime žanriliselt mitmekesiseid raamatuid, et toetada lugemishuvi, lugemis- ja kirjutamisvalmiduse kujunemist;
- 4) õpetame lugemise ja kirjutamise esmaseid oskusi (häälikupikkuse eristamine, sõnade häälimine jmt) mänguliselt ja igapäevategevustega seostatult;
- 5) mitmekesistame kirjutamise harjutusi, kasutades erinevaid vahendeid, värvusi jmt.

2.10 Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti valdkonnas *Keel ja kõne*:

KEEL JA KÕNE					
ÜLDTEEMA	2-3.a	3-4.a	4-5.a	5-6.a	6-7.a
SUHTLEMINE	<p>1. Laps vastab täiskasvanu küsimusele ja korraldusele mingi tegevuse, hääldatuse või 1-2 sõnalise ütlusega.</p> <p>2. Laps kordab õpetaja järgi üksikuid sõnu (aitäh, tere, palun).</p>	<p>1. Laps kommenteerib enda või kaaslase tegevust 1-2 lausungiga.</p> <p>2. Laps osaleb dialoogis: esitab küsimusi, väljendab oma soove ja vajadusi, vastab vajaduse korral rohkem kui ühe lausungiga.</p> <p>3. Laps mõistab teksti, mis on seotud tema kogemuse ja tegevusega.</p> <p>4. Laps loeb peast või kordab järele 1 -2realist luuletust.</p>	<p>1. Laps algatab ise aktiivselt suhtlust ja suhtleb aktiivselt eakaaslastega.</p> <p>2. Laps esitab küsimusi teda ümbritsevate asjade kohta.</p> <p>3. Laps kommenteerib enda ja kaaslase tegevust 2 - 3 lausungiga.</p> <p>4. Laps räägib 2- 3 lausungiga mõnest hiljuti kogetud emotsionaalsest kogemusest.</p> <p>5. Laps jutustab pildiseeria järgi, öeldes iga pildi kohta ühe lausungi.</p>	<p>1. Laps algatab ja jätkab täiskasvanuga dialoogi ka väljaspool tegevussituatsiooni, nt vahetab vestlustes muljeid oma kogemuste põhjal, esitab tunnetusliku sisuga küsimusi (nt Miks ta nii tegi? Kuidas teha?).</p> <p>2. Laps kasutab erinevat intonatsiooni ja hääletugevust.</p> <p>3. Laps kirjeldab täiskasvanu abiga olupilti ja annab edasi pildiseerial kujutatud sündmust.</p> <p>4. Laps annab kuulnud teksti sisu edasi suunavate küsimuste abil.</p> <p>5. Laps jutustab nähtust, tehtust ja möödunud sündmustest 3 -5 lausungiga.</p> <p>6. Laps loeb peast liisusalme ja luuletusi.</p> <p>7. Laps mõistan teksti, mis pole otseselt seotud tema kogemusega.</p>	<p>1. Laps räägib iseendast ja esitab küsimusi täiskasvanu kohta (nt Kus ja kellega ta elab?).</p> <p>2. Laps kasutab ja mõistab suhtlemisel nalja, narrimist.</p> <p>3. Laps püsib jutustamisel teemas, vajaduse korral läheb kaasa teise algatatud teemamuutusega.</p> <p>4. Laps annab edasi kuulnud teksti.</p> <p>5. Laps jutustab pildi või kogemuse põhjal.</p> <p>6. Laps parandab ja täpsustab oma teksti jutustamise ajal.</p> <p>7. Laps jutustab pildi või kogemuse põhjal seotud lausungitega.</p> <p>8. Laps seob jutustades lausungid peamiselt sõnadega <i>ja siis, siis, ja</i>.</p> <p>9. Laps suunab kõnega kaaslase tegevust ja annab sellele hinnanguid.</p> <p>10. Laps kasutab dialoogis erinevaid suhtlusstrateegiaid (nt veenmine, ähvardamine) sõltuvalt suhtluseesmärkidest.</p> <p>11. Laps jutustab olu- ja tegevuspiltide järgi, kirjeldab tuttavaid esemeid ja nähtusi, andes edasi põhisisu ning olulised detailid.</p> <p>12. Laps tuletab mõttelüngaga tekstis iseseisvalt puuduva</p>

					info.
GRAMMATIKA	<p>1. Laps kasutab tuttavat situatsioonis ja tegevuses grammatiliselt vormistamata 1 - 2sõnalisi lauseid.</p> <p>2. Laps kasutab üksikuid käänd- ja pöördvorme juhuslikult mõne sõna puhul.</p> <p>3. Laps kasutab sõnu enamasti ühes, üksikuid sõnu juhuslikult 2 -3 vormis.</p> <p>4. Laps väljendab kõnes mõnda järgmistest suhetest: eitus (ei taha), kuuluvus (tädi lusikas), asukoht (emme siia), omadus (auto katki), subjekt-objekt suhe (issi anna pall).</p>	<p>1. Laps mõistab ning kasutab tuttavat situatsioonis või tegevuses 3 -5sõnalisi lihtlauseid.</p> <p>2. Laps kasutab kõnes õigesti enamikku käändevorme.</p> <p>3. Laps kasutab kõnes õigesti tegusõna käskivat kõneviisi (nt Joonista! Istu!).</p> <p>4. Laps kasutab kõnes õigesti tegusõna kindla kõneviisi oleviku vorme (nt sõidab, laulavad).</p> <p>5. Laps kasutab kõnes õigesti tegusõna ma- ja da-tegevusnime (nt hakkame mängima, ei taha mängida).</p>	<p>1. Laps kasutab kõnes eri tüüpi lihtlauseid, sh koondlauseid.</p> <p>2. Laps kasutab kõnes lihtsamaid suhteid väljendavaid rindlauseid (sidesõnad ja, aga).</p> <p>3. Laps kasutab kõnes õigesti tegusõna lihtmineviku vorme (nt sõitis, laulsid).</p>	<p>1. Laps kasutab kõnes lihtsamaid põimlauseid (nt Tädi Maali korjas maasikaid, et küpsetada kooki).</p> <p>2. Laps kasutab kõnes nud- ja tud- kesksõnu (nt söödud - söönud).</p> <p>3. Laps kasutab kõnes omadussõna võrdlusastmeid (suur - suurem - kõige suurem).</p> <p>4. Laps kasutab tingivat kõneviisi (mängisin, mängiksin).</p> <p>5. Laps ühildab sõnu arvus (karud söövad) ja käändes (ilusale lillele; punase palliga).</p> <p>6. Laps kasutab kõnes õigesti enamikku nimisõna käändevorme mitmuses (ilusatel lillel).</p>	<p>1. Laps kasutab kõnes õigesti saava ja rajava käände vorme (saab lauljaks, jookseb kiiremini).</p> <p>2. Laps kasutab kõnes kõiki käändevorme ainsuses ja mitmuses, sh harva esinevaid (nt olev kääne: arstina).</p> <p>3. Laps kasutab kõnes käändevorme harva esinevates funktsioonides (nt kohakäänded ajasuhete väljendamiseks: hommikust õhtuni).</p> <p>4. Laps kasutab kõnes õigesti osastava ja sisseütleva käände erinevaid lõpuvariante (nt palju linde, konni, autosid).</p> <p>5. Laps kasutab kõnes enamasti õigesti laadivahelduslikke sõnu (poeb - pugema; siga - sead).</p> <p>6. Laps kasutab õigesti põimlauseid, mis väljendavad põhjust (... sest ...), tingimust (kui..., siis), esmärki(..., et ..).</p> <p>7. Laps märkab grammatikavigu täiskasvanu kõnes (nt lugeb p.o loe; lillene p.o lilleline) ning osutab neile.</p>
SÕNAVARA	<p>1. Laps kasutab oma kogemustega seostuvaid konkreetse tähendusega sõnu (umbes 50) tuttavat situatsioonis.</p> <p>2. Laps kasutab nimi- ja tegusõnu (nt näu p.o kass, opa p.o võta sülle), ase- ja määrsõnu (nt siia, seal, nii).</p> <p>3. Laps mõistab sõnu (rohkem kui 50) ühes kindlas tähenduses tuttavas olukorras.</p>	<p>1. Laps kasutab nimisõnu, mis väljendavad tajutavaid objekte, nähtusi.</p> <p>2. Laps kasutab tegusõnu, mis väljendavad tegevusi, millega ta ise on kokku puutunud.</p> <p>3. Laps kasutab kõnes värvust, suurust, jt hästi tajutavaid tunnuseid tähistavaid omadussõnu.</p> <p>4. Laps kasutab kõnes</p>	<p>1. Laps mõistab ja kasutab kõnes nii üld- kui ka liiginimetusi (nt kuusk, kask - puud; tuvi, kajakas - linnud).</p> <p>2. Laps kasutab kõnes objektide osade/detailide nimetusi (käpad, saba, rool).</p> <p>laps kasutab kõnes mõningaid liitsõnu (tuttmuks, kelgumägi) ja tuletisi (täpiline, laulja).</p>	<p>1. Laps kasutab kõnes mõningaid vastandsõnu (nt lühike - pikk, must - puhas).</p> <p>2. Laps kasutab kõnes iseloomuomadusi ja hinnangut väljendavaid sõnu (nt arg, kaval, igav).</p> <p>3. Laps kasutab kõnes aega väljendavaid nimisõnu (hommik, päev, õhtu, öö).</p> <p>4. Laps moodustab vajaduse korral sõnu uudsete või</p>	<p>1. Laps kasutab kõnes õigesti aega väljendavaid määrsõnu (eile, täna, homme).</p> <p>2. Laps kasutab kõnes mõningaid samatähenduslikke sõnu (nt jookseb, lippab, sibab).</p> <p>3. Laps mõistab samatüveliste sõnade tähenduste erinevusi (joonistaja, jooneline, joonistus).</p> <p>4. Laps kasutab õigesti sihilisi</p>

		mõningaid üldnimetusi (nt lapsed, riided). 5. Laps kasutab tegusõnu (all, peal, sees, ees, taga).		võõraste objektide, nähtuste või tegevuste tähistamiseks (nt tikkudest maja - tikumaja; nuga leiva lõikamiseks - leivanuga).	ja sihituid tegusõnu (nt veereb - veeretab; sõidab - sõidutab). 5. Laps nimetab ühe õpitud kategooria piires vähemalt 2 sõna (nt lilled: tulp, roos) 6. Laps kasutab kõnes inimesi ja inimese tegevust iseloomustavaid sõnu. 7. Laps selgitab kujundlike väljendite (tuul ulub, kevad koputab aknale) tähendust oma sõnadega ja/või toob enda kogemusega seotud näiteid. 8. Laps kasutab õigesti aja- ja ruumisuhteid väljendavaid sõnu (nt vahel, kohal, otsas, varem, hiljem, enne, pärast). 9. Laps mõistab abstraktseid üldnimetusi õpitud valdkondades (nt elusolend, kehaosad, tähtpäevad)
HÄÄLDAMINE	1. Laps hääldab õigesti mõnda üksikut sõna. 2. Laps hääldab sõnades õigesti häälduslikult lihtsamaid häälikuid, nt a, e, i, o, u, p, m, t, l.	1. Laps kasutab oma kõnes tuttavaid 1 - 2silbilisi sõnu õiges vältes ja silbistruktuuris. 2. Laps hääldab õigesti enamikku häälikuid (erandiks võivad olla r, s, k, õ, ü).	1. Laps kasutab oma kõnes tuttavaid 2 - 3silbilisi sõnu õiges vältes ja silbistruktuuris. 2. Laps hääldab sõnades õigesti lihtsamatest häälikutest koosnevaid konsonantühendeid (nt -nt, -lt, mp jne).	1. Laps hääldab õigesti kõiki emakeele häälikuid. 2. Laps hääldab õigesti 3 - 4silbilisi tuttava tähendusega sõnu. 3. Laps hääldab õigesti kõiki häälikuühendeid 1 - 2silbilistes tuttava tähendusega sõnades. 4. Laps hääldab õigesti sageli kasutatavaid võõrsõnu (nt taburet, banaan, diivan).	1. Laps kordab järele ja hääldab ise õigesti kõiki emakeele häälikuid ja tuttava tähendusega sõnu. 2. Laps kordab õigesti järele tähenduselt võõraid sõnu. 3. Laps hääldab õigesti võõrhäälikuid (f, š) tuttavates sõnades (nt Fanta, šokolaad).
LUGEMINE JA KIRJUTAMINE	1. Laps vaatab üksi ja koos täiskasvanuga pildiraamatuid, täiendab juttu osutamise ja pildile või üksiku sõna ütlemisega pildi kohta. 2. Laps suudab kuulata sisult ja keelelt jõukohast jutukest.	1. Laps vaatab üksi ja koos täiskasvanuga pildiraamatuid: keerab lehte, osutab pildile ning kommenteerib pilte. 2. Laps kuulab sisult ja keelelt jõukohaseid etteloetud jutukest.	1. Laps tunneb täiskasvanu häälimise või rõhutatud häälimise järgi kuulmise teel ära hääliku häälikute reas. 2. Laps tunneb ära ja nimetab üksikud tähti. 3. Laps matkib lugemist ja kirjutamist.	1. Laps tunneb kuulates iseseisvalt ära hääliku häälikute reas ja sõnades ning määrab hääliku asukoha sõna (alguses, keskel, lõpus) 2. Laps kuulab ettelugemist, olles seejuures aktiivne	1. Laps nimetab ja kirjutab enamikku tähti. 2. Laps veerib 1-2silbilisi sõnu kokku, pikemaid sõnu loeb aimamisi ja eksib sageli. 3. Laps märgib kirjutades õigesti 1-2silbiliste häälikuühenditeta sõnade

		<p>3. Laps eristab kuulmise järgi tuttavaid häälikuliselt sarnaseid sõnu üksteisest (nt kass-tass, pall-sall, tuba-tuppa), osutades pildile või objektile.</p>		<p>(osutab piltidele, küsib, parandab ettelugejat tuttava teksti puhul). 3. Laps kirjutab õigesti üksikuid sõnu (nt oma nime). 4. Laps häälib täiskasvanu abiga.</p>	<p>häälikstruktuuri (nt lähen koli). 4. Laps eristab häälikuühenditeta sõnas kuulmise järgi teistest pikemat häälikut. 5. Laps jagab kuuldud lause sõnadeks, kasutades sõnade arvu märkimiseks abivahendeid. 6. Laps muudab täiskasvanu eeskujul sõna vältestruktuuri (nt koll - kooli; linna (III v) - lina; tibu - tippu). 7. Laps tunneb ära luuletuse ja muinasjutu kui kirjandusžanri.</p>
--	--	--	--	--	---

2.11 Eesti keel kui teine keel

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) tunneb huvi eesti keele ja kultuuri vastu;
- 2) soovib ja julgeb eesti keeles suhelda nii eakaaslaste kui ka täiskasvanutega;
- 3) tunneb ära ja saab aru eestikeelsetest sõnadest ning lihtsamatest väljenditest;
- 4) kasutab lihtsamaid eestikeelseid sõnu ja väljendeid igapäevases suhtlemises.

Eesti keel kui teine keel sisu:

- 1) kuulamine;
- 2) kõnelemine;
- 3) sõnavara;
- 4) lugemine ja kirjutamine.

Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted:

- 1) peame oluliseks eesti keelt kuulata ja omandada keeleoskus tegevuste käigus, kus sõnalist suhtlemist toetab kontekst (nt ümbritsevad esemed jmt);
- 2) pöörame erilist tähelepanu erinevate meelte kaasamisele ja näitlikustamisele: kasutades miimikat, kehakeelt, žeste, intonatsiooni, muusikat, rütmi ja mitmesuguseid näitlikke vahendeid;
- 3) suuname last õpitavat keelt kasutama igapäevategevustes ning suhtlemisel, luues selleks lapsi huvitavaid olukordi, sh väljaspool lasteaeda (kauplus, teater, spordivõistlus, õppekäik jm);
- 4) kordame õpitut erinevates kontekstides ja suhtlussituatsioonides, keeleõpet seotakse teiste tegevustega – liikumine, laulmine, käeline tegevus, vaatlemine jm; 5) vestlusteemade valimisel lähtume lapse kogemustest, samateemalistest vestlustest rühmas või kodus (emakeeles);
- 5) valime mitmekesiseid pildirikkaid ja lihtsama keelega raamatuid ettelugemiseks ja ühiseks lugemiseks;
- 6) õpetaja rõhutab õige kõne mudelite kasutamist ning osutab vigadele delikaatselt, sõna või fraasi korrektsena korrates.

2.11 Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti valdkonnas *Eesti keel kui teine keel*

EESTI KEEL KUI TEINE KEEL					
ÜLDTEEMA	2-3.a	3-4.a	4-5.a	5-6.a	6-7.a
KUULAMINE	1. Laps kuulab täiskasvanu poolt lausunud sõnu ning lihtsaid lauseid. 3. Laps reageerib adekvaatselt lihtsamatele korraldustele.	1. Laps tunneb huvi eesti keele vastu. 2. Laps kordab järele lihtsamaid sõnu ja lauseid. 3. Laps kuulab täiskasvanu poolt antud korraldusi ning ettenäitamisel täidab neid.	1. Laps kuulab ja mõistab lihtsamat eestikeelset jutukest. 2. Laps tunneb aktiivselt huvi asjade nimetuste vastu ja oskab vastata lihtsamatele küsimustele. 3. Laps kuulab lihtsamaid korraldusi ja täidab neid.	1. Laps tunneb ära lihtsamad eestikeelsed väljendid ja kasutab neid. 2. Laps vastab küsimustele õpitud sõnavara piires ja oskab koostada lihtsamaid fraase ja lauseid. 3. Laps saab aru korraldustest ja toimib vastavalt.	1. Laps mõistab lihtsamat argiteemalist eestikeelset kõnet. 2. Laps tunneb ära ja mõistab õpitud sõnu ja väljendeid ning kasutab neid oma kõnes. 3. Laps mõistab ette loetud või jutustatud eestikeelse teksti põhisisu.
KÕNELEMINE	1. Laps kordab järele lihtsamaid sõnu.	1. Laps kordab järele lihtsamaid sõnu. 2. Laps kordab järele etteõeldud viisakusväljendeid.	1. Laps oskab vastata lihtsamatele küsimustele. 2. Laps teab lihtsamaid viisakusväljendeid.	1. Laps kasutab endast rääkides sõna „Mina“. 2. Laps kasutab õpitud viisakusväljendeid.	1. Laps saab aru lihtsamast küsimusest ja vastab sellele omandatud sõnavara piires. 2. Laps kasutab viisakusväljendeid erinevates suhtlussituatsioonides. 3. Laps kõneleb õpitud sõnavara piires, suudab algetada ja lõpetada lihtsamat vestlust.
SÕNAVARA	1. Laps kordab järele lihtsamaid sõnu. 2. Laps kuulab mõnda eestikeelset luuletust.	1. Laps kordab järele õpitud sõnu. 2. Laps kordab järele mõnda eestikeelset luuletust.	1. Laps kordab järele õpitud sõnu ja kasutab neid tuttavate esemete ja omaduste nimetamiseks. 2. Laps teab peast mõnda eestikeelset luuletust.	1. Laps oskab koostada lihtsamaid fraase ja lauseid. 2. Laps vastab küsimustele õpitu piires. 3. Laps teab peast mõnda eestikeelset laulu või luuletust.	1. Laps moodustab ise lihtsamaid fraase ja lihtlauseid. 2. Laps räägib õpitud sõnavara piires endast ja oma perest ning vestleb õpitud teemadel. 3. Laps teab peast mõnda eestikeelset luuletust või laulu.
LUGEMINE JA KIRJUTAMINE	1. Laps vaatab koos täiskasvanuga pildiraamatuid ja osutab pildile.	1. Laps kuulab sisult ja keelelt jõukohaseid ette loetud lihtsamaid tekste. 2. Laps proovib hääldada järele üksikut lühikest sõna.	1. Laps matkib lugemist ja kirjutamist, kritseldades pliiaatsiga. 2. Laps hääldab järele kuuldu sõnu õigesti.	1. Laps tunneb ära üksikuid lihtsamaid tähti. 2. Laps häälib täiskasvanu abiga. 3. Laps tunneb huvi eesti keeles kirjutamise ja lugemise vastu.	1. Laps tunneb eesti keele häälikuid ja tähti. 2. Laps veerib 1-2 silbilisi sõnu kokku, tunneb kirja pildis ära mõne eesti keelse sõna. 3. Laps hääldab uusi õpitud sõnu õigesti.

2.12 Matemaatika

Õppe- ja kasvatustöö eesmärkidega taotletakse, et laps:

- 1) rühmitab esemeid ühe-kahe tunnuse alusel ja võrdleb esemete hulki;
- 2) järjestab esemeid suuruse ja asenditunnuste põhjal;
- 3) tunneb lihtsamaid ajamõisteid ja kirjeldab ning järjestab oma igapäevategevusi;
- 4) mõtestab loendamistegevust ja seoseid arvude reas;
- 5) mõistab mõõtmistegevust ja olulisemaid mõõtühikuid;
- 6) tunneb ja kirjeldab geomeetrilisi kujundeid;
- 7) näeb matemaatilisi seoseid igapäevatoimingutes.

Matemaatika sisu:

- 1) loendamine ja arvutamine;
- 2) rühmitamine, järjestamine, hulgad;
- 3) orienteerumine ruumis;
- 4) orienteerumine ajas;
- 5) geomeetrilised kujundid;
- 6) suurused ja mõõtmine;

Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted:

- 1) suuname last nähtuste ja esemete maailma korrastama, kujundama, selles orienteeruma, mille tulemusel laps avastab esemetevahelisi seoseid, leiab esemete erinevusi ja sarnasusi, oskab esemeid järjestada, rühmitada ja loendada;
- 2) harjutame last määrama enda asukohta ümbritsevate esemete suhtes, orienteeruma ajas ja kasutama vastavaid mõisteid oma tegevuse kirjeldamiseks;
- 3) seostame mängu, vaatluseid, vestluseid ja igapäevatoiminguid matemaatikaga, suunates sealjuures last kasutama erinevaid aistinguid: kuulmis-, nägemis-, haistmis- ning kompimisaistingut;
- 4) suuname last ümbritsevat keskkonda matemaatiliselt kirjeldama (arvud, mõõtühikud, kujundite nimetused jm);
- 5) toetame üldistuseni jõudmist ja mõistete kujundamist – erinevates objektides sarnaste ning erinevate tunnuste ja omaduste vaatlemise, võrdlemise, kirjeldamise ja sõnastamise kaudu.

2.12 Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti valdkonnas *Matemaatika*:

MATEMAATIKA					
ÜLDTEEMA	2-3.a	3-4.a	4-5.a	5-6.a	6-7.a
LOENDAMINE JA ARVUTAMINE	1. Laps saab hakkama asjade 3 piires loendamise 2. Laps saab hakkama küsimusele <i>mitu on?</i> vastamisega	1. Laps saab hakkama 5 piires loendamisega 2. Laps tunneb arvude rida 5ni	1. Laps saab hakkama arvude loendamisega 10 ni, 2. Laps saab aru arvureast 1-10ni	1. Laps oskab loendada 12 piires ja teab arvude rida 12ni 2. Laps oskab nimetada antud arvule <i>eelnevat/järgnevat arvu</i> 3. Laps tunneb <i>numbrimärke</i> 4. Laps oskab võrrelda arve (<i>on suurem kui, on väiksem kui</i>)	1. Laps suudab mõtestada arvude rida 12 ni. 2. Laps saab hakkama 5 piires liitmise ja lahutamise 3. Laps tunneb ja oskab kasutada vastavaid sümboleid (+, -, =)
RÜHMITAMINE, JÄRJESTAMINE, HULGAD	1. Laps oskab rühmitada esemeid ühe sarnase tunnuse järgi (<i>suurus, pikkus, värvus, kuju</i>) järgi hulgaks. 2. Laps suudab leida erinevate esemete hulgast <i>palju ja üks</i>	1. Laps suudab otsustada, kas nimetatud ese <i>kuulub/ei kuulu moodustatud hulka</i> 2. Laps saab hakkama paaride moodustamisega üksiteisega vastavusse seadmisega, esemeid on võrreldavates hulkades <i>sama palju, ühepalju e võrdset</i> .	1. Laps oskab esemeid ja olendeid <i>kahe erineva tunnuse alusel</i> (rühma lapsed on poisid ja tüdrukud) rühmitada. 2. Laps suudab esemete hulki paaridesse seades võrrelda ning otsustada, <i>mida on rohkem kui – vähem kui</i>	1. Laps suudab kokku panna ja liita kahe hulga esemed. 2. Laps saab hakkama ühest hulgast esemete ära võtmisega ja lahutamise.	1. Laps oskab koostada <i>matemaatilisi jutukesi</i> kahe etteantud hulga järgi. 2. Laps võrdleb hulki kasutades mõisteid rohkem, vähem, võrdset. 3. Laps järjestab kuni viit eset suuruse järgi (pikkus, laius, kõrgus).
ORIENTEERUMINE RUUMIS	1. Laps suudab orienteeruda oma kehal ja näitab, mis asub <i>ülal, all, ees, taga</i> .	1. Laps suudab määrata teiste laste ja esemete asukohta enda suhtes: <i>ülal, all, ees, taga</i> .	1. Laps teab <i>vasakut ja paremat</i> poolt oma kehal (vasak – parem käsi/jalg) ja oskab määrata <i>vasakut ja paremat</i> poolt 2. Laps suudab määrata enda asukohta teiste laste ja asjade suhtes (olen tahvli ees).	1. Laps oskab määrata esemete asukohta teiste esemete suhtes: <i>all - peal – kohal, keskel, äärel, vasakul, paremal</i> 2. Laps suudab ruumis (õues) juhendite järgi orienteeruda.	1. Laps suudab orienteeruda tasapinnal (paberil).
	1. Laps saab hakkama <i>ööle</i>	1. Laps oskab leida	1. Laps teab <i>ööpäeva</i> osi	1. Laps suudab tegevusi	1. Laps teab <i>kuude</i>

ORIENTEERUMINE AJAS	ja <i>päevale</i> iseloomulikust vestlemisega. 2. Laps suudab matkida tegevusi mängus.	aastaaegadele iseloomulikke tunnuseid (piltidel, vestluses). 2. Laps eristab <i>ööd ja päeva</i> (kirjeldab tegevusi). 3. Laps oskab kirjeldada sündmusi, mis toimusid täna (<i>hommikul, päeval, õhtul</i>).	<i>hommik- päev – õhtu – öö</i> , 2.Laps oskab kirjeldada sündmusi ja tegevusi, kasutades mõisteid <i>eile – täna – homme</i> .	kirjeldada erinevatel nädalapäevadel. 2. Laps teab nädalapäevade järjestikuseid nimetusi. 3. Laps oskab eristada mõisteid <i>kiiresti – aeglaselt, varsti, hiljem, kohe</i> .	nimetusi ning enda sünnikuud- ja päeva 2. Laps oskab määrata <i>kellaaega täistundides</i> ning koostada päevakava 3. Laps oskab kõnes kasutada õigesti sõnu <i>enne, praegu, hiljem – varem, noorem – vanem</i> .
GEOMEETRILISED KUJUNDID	1. Laps suudab leida samasuguse kujundi peale-, kõrvuti-, või sisseasetamise teel. 2. Laps suudab eristada kompimise – veeretamisega ümmargusi ja kandilisi esemeid (<i>ring – ruut</i>).	1. Laps eristab <i>kolmnurka ja nelimurka</i> . 2. Laps oskab leida kujunditega sarnaseid esemeid rühmtoast, õuest, tänaval.	1. Laps oskab kirjeldada <i>ruudu ning ristküliku sarnasusi</i> ning erinevusi. 2. Laps oskab leida sarnaseid kujundeid enda ümbrusest.	1. Laps suudab koostada mustreid, laduda pilte kujunditest. 2. Laps oskab kujundeid <i>vormi, suuruse, värvuse vm järgi</i> rühmitada. 3. Laps tunneb lihtsamaid kujundeid (ring, ruut, kolmnurk, ristkülik, ovaal).	1. Laps oskab eristada ruumilisi kujundeid (<i>kuup, kera</i>) tasapinnalistest kujunditest (<i>ruut, ring, ristkülik</i>).
SUURUSED JA MÕÕTMINE	1. Laps oskab näha ja leiab esemetes erinevusi (<i>suur – väike</i>).	1. Laps suudab võrrelda (järjestab) kahte eset suuruse (<i>suurem – väiksem</i>), pikkuse (<i>pikem – lühem</i>), laiuse (<i>laiem – kitsam</i>) järgi 2. Laps oskab kasutada mõisteid võrdlemisel.	1. Laps suudab järjestada esemeid kõrguse järgi (<i>kõrgem- madalam</i>) 2. Laps oskab järjestada 3 eset <i>suuruse, pikkuse ja laiuse</i> järgi	1. Laps suudab järjestada kuni 5 eset suurustunnuse järgi. 2. Laps suudab leida vaadeldavatest objektist silma järgi <i>suurema – väiksema-sama suure</i> ning kontrollida objekte kõrvutades. 3. Laps suudab hinnata kaugust silma järgi . 4. Laps saab hakkama <i>pikkuse, laiuse ja kõrguse</i> mõõtmisega kokkulepitud mõõtevahenditega.	1. Laps teab igapäevaelus kasutatavaid pikkusmõõte <i>cm, m, km</i> ; massimõõtu <i>kg</i> ning mahumõõtu <i>liiter</i> ; rahaühikuid <i>euro</i> ja <i>sent</i> ning kasutab neid mängutegevustes. 2. Laps oskab mõõta pikkust, raskust ja vedelikku kokkulepitud mõõtvahenditega

2.13 Kunst

Õppe- ja kasvatustöö eesmärgid, kus laps:

- 1) tunneb rõõmu loovast eneseväljendusest;
- 2) kujutab isikupäraselt ümbritsevaid esemeid, sündmusi ja oma kujutlus-maailma;
- 3) vaatab, kirjeldab ja kujundab ümbritsevat ja tarbeesemeid;
- 4) kasutab õpitud voolimis-, joonistamis- ning maalimisvahendeid ja -võtteid;
- 5) kasutab materjale ja tööriistu ohumeitult ning sihipäraselt; 6) vaatab kunstiteoseid ja kirjeldab nähtut.

Kunst sisu:

- 1) kujutamine ja väljendamine;
- 2) kujundamine ja disainimine;
- 3) joonistamine;
- 4) voolimine;
- 5) maalimine;
- 6) meisterdamine;
- 7) kunsti vaatlemine, vaatlused kunstist.

Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted:

- 1) anname lapsele võimaluse saada elamusi, tunda rõõmu ja rahulolu ning tal on võimalus väljendada oma maailmanägemist;
- 2) suuname last vaatlema ning voolides, joonistades, maalides ja meisterdades kasutab laps vaatlustel tehtud tähelepanekuid;
- 3) kasutame teemasse sisse elamiseks mängu, muusikat, lihtsat lavastust, jutu lugemist jne; 4) arvestame, et lapse jaoks on oluline loomiseks ja lahenduste leidmiseks teha katsetusi ning avastusi, otsida ja saada vastuseid tekkinud küsimustele, omandatud oskusi rakendada ja loovalt kombineerida;
- 5) julgustame last kasutama ja katsetama tema enda pakutud lahendusi töö mitmekesistamiseks ning ergutame lapse kujutlus- ja algatusvõimet, jälgides, et säiliks lapse isikupärane eneseväljendus;
- 6) viime kunstitegevusi läbi ka õues, samuti kasutame kunstitegevust teiste valdkondade õppe- ja kasvatustegevuste osana, joonistades nii paberile, kivile, puidule, liivale või kombineerides erinevaid materjale;

7) suuname last tehtut analüüsima, selgitama, miks ta kujutas esemeid, nähtusi just sellisel viisil, milliseid materjale ja tehnikaid kasutas ning kuidas tööga rahule jäi. Kaaslaste töödesse tolerantse suhtumise kujundamisele aitab kaasa, kui analüüsitakse nii laste töid kui ka kunstiteoseid ning põhjendatakse oma hinnangut.

2.13 Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti valdkonnas *Kunst*:

KUNST					
ÜLDTEEMA	2-3.a	3-4.a	4-5.a	5-6.a	6-7.a
KUJUTAMINE JA VÄLJENDAMINE	<p>1. Laps julgeb osaleda kunstitegevuses.</p> <p>2. Laps tunneb rõõmu kunstitegevuses osalemisest.</p> <p>3. Laps väljendab positiivset emotsiooni töö valmimise järgselt.</p>	<p>1. Laps leiab ümbritsevast keskkonnast punase, sinise, kollase ja roheline värvi.</p> <p>2. Laps kujutab tuttavaid asju ja nähtusi, lähedasi inimesi ning nimetab, mida kujutas.</p> <p>3. Laps leiab oma kritselduste seast asju, esemeid ja annab neile nimetused.</p>	<p>1. Laps tunneb sinist, kollast, punast, rohelist, valget, musta, pruuni.</p> <p>2. Laps jutustab oma piltidest nii tuttavatest asjadest ja kogemustest kui ka oma fantaasiat.</p> <p>3. Laps väljendab ennast oma kunstitöös isikupäraselt.</p>	<p>1. Laps valib sobiva taustatooni meeleoludest, aastaegadest jm ümbritsevast lähtudes.</p> <p>2. Laps võrdleb heledamaid ja tumeda värvitoone ja tunneb eelnevatele värvidele ära ka roosa.</p> <p>3. Kujutab inimesi nende iseloomulike tunnuste kaudu.</p>	<p>1. Laps kasutab loovalt geomeetrilisi kujundeid ja nende kombinatsioone objektide ülesehitamisel.</p> <p>2. Laps rõhutab kõige tähtsamat oma töös värvi, suuruse või asukoha valikuga.</p> <p>3. Laps püsib oma töös valitud teemas seda isikupäraselt tõlgendades.</p>
KUJUNDAMINE, DISAINIMINE	<p>1. Laps kaunistab täppidega, joontega ruumilisi ja tasapinnalisi esemeid.</p>	<p>1. Laps lisab suunamisel ja tähelepanu juhtimisel valmivale esemele iseloomulikke detaile.</p> <p>2. Laps kaunistab valmistatud voolingu kasutades voolimispulka või lisades suuremalt vormile väikeseid ümaraid või piklikke vorme.</p> <p>3. Laps koostab mängudes ja vabas tegevuses lihtsamaid mustreid.</p>	<p>1. Laps kujundab õpetajaga koos tähtpäevakaardi sündmuse meeleoluga sobivate motiividega.</p> <p>2. Laps oskab vestelda oma töö põhjal.</p>	<p>1. Laps kasutab juhendamisel looduslikku materjali koos tehniliku materjaliga (nt voolimismaterjal, nõör, kastanimuna, paber jne).</p> <p>2. Laps kujutab lihtsa mustriga väikestest detailidest.</p> <p>3. Laps märkab mustrirütmi ja suudab jätkata mustrit moodustamist.</p> <p>4. Laps kasutab esemete kaunistamisel ja nende iseloomu edasi andmisel õpitud oskusi (triibud, jooned, täpid, pintslivajutused jne).</p> <p>5. Laps kirjutab oma tööle nime.</p>	<p>1. Laps selgitab omavalmistatud esemete otstarvet ja nimetab oma valikut põhjendades koha, kuhu see sobib.</p> <p>2. Laps kasutab loovalt geomeetrilisi kujundeid ja nende kombinatsioone keerukamate objektide ülesehitamiseks.</p> <p>3. Laps kujundab kaunistusmotiivi või mustrit, arvestades kaunistatavat eset.</p> <p>4. Laps aitab kujundada tähtpäevaga seotud peolauda või ruumi.</p> <p>5. Laps hoiab oma tööpaiga korras.</p>

				6. Laps juhendamisel segab värve, tumestab ja helestab neid.	
JOONISTAMINE	1. Laps kasutab pliiatsit, kriiti erinevate joonte tegemiseks.	1. Laps tõmbab iseseisvalt joonistusvahenditega (rasvakriidid, pehmed pliiatsid) erinevaid jälgi (täpid, jooned, lained) püsides paberil. 2. Laps hoiab meeldetuletamisel pliiatsit õigesti. 3. Laps suudab kujutada natuurile sarnaseid esemeid, asju, inimesi (peajalgseid).	1. Laps tekitab joonistusvahenditega erinevaid jooni (lainelisi, katkendlikke, spiraalseid), püsides paberi piirides. 2. Laps kasutab joonistusvahendeid liigse surveta. 3. Laps kujutab tasapinnal ümarat, ovaalset ja nelinurkset vormi.	1. Laps joonistab jooni ja kujundeid ühendades sümbolitega, mis täienevad ja muutuvad keerukamaks. 2. Laps orienteerub paberil (all, üleval, nurgas, servas). 3. Laps värvib pilte valdavalt kontuuri ületamata. 4. Laps joonistab ja värvib pindu värvi- ja viltpliiatsitega, kriitidega, muutes joonte tihendust.	1. Laps värvib (omajoonistatud või värviraamatu) kujundid värvi või viltpliiatsiga kontuuri seest, varieerides värvimise (käe liikumise) suunda. 2. Laps kasutab soovi korral erinevaid joonistusvahendeid. 3. Laps sobitab pindu kattes heledaid ja tumedaid, peeni ja jämedaid jooni. 4. Hoiab pliiatsit õigesti käes.
VOOLIMINE	1. Laps tunneb rõõmu erinevate vormide loomisest (savist, liivast, lumest). 2. Laps teeb sõrme või pulgaga pehmesse voolimismaterjali jäljendeid. 3. Laps õpib tundma voolimismasse (plastiliini).	1. Laps muljub ja näpistab, rullib ja veeretab erinevaid voolimismaterjale. 2. Laps surub sõrme või pulgaga pehmesse materjali auke, teeb pinnale jooni ja täppe. 3. Laps vajutab ümarvormi pihkude vahel õhemaks. 4. Laps kasutab juhendamisel voolimispulka voolimismaterjali tükeldamiseks.	1. Laps õõnestab ümarvorme pöidlaga vajutades. 2. Laps ühendab juhendamisel omavahel lihtsaid voolitud detaile. 3. Laps moodustab väikestest voolitud vormidest terviku neid üksteise peale, sisse jne ladudes.	1. Laps kasutab iseseisvalt erinevaid voolimismaterjale. 2. Laps loob nii ümar- kui piklikke vorme töödeldes soovitud esemeid. 3. Laps voolib ka ühest savitükist, plastiliinitükist venitades ja pigistades välja terviku erinevaid osi. 4. Laps ühendab voolitud detailid omavahel. 5. Laps kasutab voolimispulka vormide õõnestamisel, iseseisvalt mustri tegemisel.	1. Laps kasutab iseseisvalt tuttavaid voolimismaterjale, arvestades nende eripära (soojendab plastiliini, niisutab savi). 2. Laps kasutab ja valmistab ise uusi voolimismaterjale õpetaja abiga. 3. Laps kasutab voolimispulka voolimisel ja pinna kaunistamisel (musteri või tekstuuriga). 4. Laps oskab edasi anda esemete osade suuruse vahekordi, kehaosade asendeid.
MAALIMINE	1. Laps võtab juhendamisel pintsliga värvi, loputab pintslit vees.	1. Laps võtab pintsliga värvi ja loputab pintslit vees.	1. Laps võtab pintslile vajaduse korral lisaks värvi ja katab pindu.	1. Laps kasutab varem õpitud tehnilisi oskusi töö teostamisel (näiteks	1. Laps segab värve uute toonide saamiseks.

	<p>2. Laps tõmbab pintsliga erineva suunaga jooni, teeb täppe.</p> <p>3. Laps teeb näpuvärvidega punkte, jooni ja katab pindu.</p> <p>4. Laps vajutab templiga erinevatele pindadele (nt paber, kartong) jäljendeid.</p>	<p>2. Laps selgitamisel kasutab töös pintsli erinevaid osi (näiteks otsa, külge) ja teab kuidas tekitada erinevaid pintslijäljendeid.</p>	<p>2. Laps katab templi iseseisvalt värviga ja vajutab jäljendeid.</p>	<p>peseb ja kuivatab pintsli, kasutab pintsliilappi, katab pinna jne).</p> <p>2. Laps hele - tumestab juhendamisel värve ja segab omavahel põhivärve.</p> <p>3. Laps annab meeldetuletamisel edasi meeleolu, aastaegadele iseloomulikke tunnuseid jne.</p> <p>4. Laps liigub pintsliga paberil vabalt, ei kata maalides juba küllaldaselt kaetud pinda korduvalt.</p> <p>5. Laps kasutab tööks vajadusel kahte erineva jämedusega pintsli.</p>	<p>2. Laps kasutab oma töödes erineva jämedusega pintsleid.</p> <p>3. Laps loputab pintsli enne uue värvi võtmist ja väldib värvide määrdumist.</p> <p>4. Laps alustab maalimist taustast või suuremast pinnast ja katab seda ühtlaselt.</p> <p>5. Laps kasutab töös pintsli erinevalt (nt. pintsli otsa ja külge).</p>
MEISTERDAMINE	<p>1. Laps kortsutab iseseisvalt pehmet paberit ja rebib paberiribast tükke.</p> <p>2. Laps puistab liimiga kaetud paberile paberitükke, seemneid vms.</p> <p>3. Laps asetab alusele ja surub kinni liimiga kaetud paberist kujundid.</p>	<p>1. Laps lõikab paberist ribasid ja lihtsama kujundi mööda etteantud joont.</p> <p>2. Laps katab liimiga talle näidatud pinna ja täiendaval juhendamisel asetab sinna kujundeid.</p> <p>3. Laps ettenäitamisel ühendab erinevaid materjale (loodulik materjal ja paber, suled, paber jne.).</p> <p>4. Laps voldib paberi pooleks.</p>	<p>1. Laps rebib ja lõikab paberist ribasid ning tükke ja kleebib need sõltuvalt töö olemusest.</p> <p>2. Laps katab aluspinna liimiga, puistab sellele erinevaid objekte ja liimib kujundeid.</p> <p>3. Laps lükib paelale või traadile auguga esemeid.</p> <p>4. Laps lõikab paberist välja objekte piirjoone järgi.</p> <p>5. Laps valib meelepärased meisterdamise vahendid ning neid omavahel ühendades loob oma töö.</p>	<p>1. Laps rebib iseseisvalt ja lõikab paberist ribasid ja kujundeid.</p> <p>2. Laps valmistab Juhendamisel tähtpäevaks lihtsa eseme või kingituse.</p> <p>3. Laps voldib paberi pooleks, neljaks, tehes lihtsamaid objekte.</p>	<p>1. Laps kujundab või täiendab pilte või objekte, kleepides iseseisvalt rebitud, lõigatud, kortsutatud, rullitud või volditud paberitükke.</p> <p>2. Laps lõikab kääridega lihtsaid kumerate piirjoontega kujundeid.</p> <p>3. Laps voldib ettenäitamise järgi etapiliselt kaasa tehes lihtsaid objekte.</p> <p>4. Laps punub sirgetest ribadest lihtsa pinna (nt. järjehoidja, linik vms). Juhendamisel teeb jämedast materjalist keerupaela, punub (kolmeharulist) palmikut.</p> <p>5. Laps kasutab</p>

					meisterdamiseks erinevaid ühendamisvahendeid ja võtteid (näiteks liim, kleeplint, traat).
KUNSTI VAATLEMINE, VESTLUSED KUNSTIST	<p>1. Laps vaatleb pilte, näidistöid, raamatu illustratsioone; osutab enda jaoks tähtsatele objektidele, nähtustele ning nimetab neid (auto, puu, koer, maja, vihm jne).</p> <p>2. Laps näitab teistele oma tööd kui kunstiteost ja räägib sellest.</p>	<p>1. Laps vaatleb pilte, näidistöid, raamatu illustratsioone; osutab enda jaoks tähtsatele objektidele, nähtustele ning nimetab neid (auto, puu, koer, maja, vihm jne).</p> <p>2. Laps põhjendab, miks töö või pilt meeldib.</p> <p>3. Laps jutustab suunamisel mida on kujutatud oma töödel, loetleb milliseid materjale on kasutanud töö valimisel.</p>	<p>1. Laps vaatleb pilte, raamatuillustratsioone, näidistöid ning vastab küsimustele.</p> <p>2. Laps annab oma tööle hinnangu ja põhjendab oma arvamust.</p> <p>3. Laps suhtub heasoovlikult kaaslaste töödesse.</p>	<p>1. Laps jutustab temaatilistes töödes tegelaste tegevusest, omavahelistest suhetest, tegevusajast ja -kohast.</p> <p>2. Laps põhjendab suunavate küsimuste abil tehniliste lahenduste, vormi- ja värvilahenduste kasutamist.</p> <p>3. Laps vaatleb huviga ja omaalgatuslikult raamatu illustratsioone, kunstitöid, esitab nende kohta küsimusi ja avaldab oma arvamust.</p> <p>4. Laps suhtub heasoovlikult kaaslaste töödesse.</p>	<p>1. Laps märkab teoseid vaadeldes ja kirjeldades detaile, värve, meeleolu.</p> <p>2. Laps annab oma tööle, näidistööle jt kunstiga seotud objektidele hinnangud skaalal meeldib/ei meeldi, põhjendades suunamisel oma arvamust.</p> <p>3. Laps fantaseerib ja jutustab teose juurde ka loo: mis juhtus enne ja mis juhtus pärast.</p>

2.14 Liikumine

Õppe- ja kasvatustöö eesmärgid, millega taotletakse, et laps:

- 1) tahab liikuda ja tunneb liikumisest rõõmu;
- 2) suudab pingutada sihipärase tegevuse nimel;
- 3) tegutseb aktiivselt individuaalselt ja rühmaliikmena;
- 4) mõistab kehalise aktiivsuse olulisust inimese tervisele;
- 5) mõistab ja järgib elementaarseid hügieeni- ja ohutusnõudeid.

Liikumise sisu:

- 1) liikumisteadmised;
- 2) põhiliikumised;
- 3) liikumismängud;
- 4) võimlemine;
- 5) talvealad;
- 6) tants ja rütmika;
- 7) vaba aeg, loodusliikumine,

Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted:

- 1) arvestame, et põhiliikumised eeldavad igapäevast suunamist: liigutusoskused, liikumisosavus ja teised liikumisvõimed (vastupidavus, jõud, kiirus, paindumus) kujunevad ja arenevad tegevuste regulaarsel kordamisel;
- 2) rikastame lapse liikumis- ja tegevusvõimalusi sportlik-arenduslike liikumisviisidega – jalgrattasõit, kelgutamine, suusatamine, ujumine jms;
- 3) peame oluliseks kõlbeliste põhimõtete ja enesekindluse kujundamist: regulaarsel tegelemisel kehaliste harjutustega kujunevad positiivsed iseloomuomadused;
- 4) suuname last oma oskusi, võimeid ja koostööd hindama, kaaslastega arvestama, oma emotsioone kontrollima ja valitsema; mõistma ühe või teise kehalise harjutuse vajalikkust;
- 5) mitmekesistame põhiliikumiste, koordineerimise, rühi, tasakaalu, liikumisvõime ja peenmotoorika (täpsus, näo- ja sõrmelihaste kontrollioskus) arendamist ja tagasiside andmist.

2.14 Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti valdkonnas *Liikumine*:

LIIKUMINE					
ÜLDTEEMA	2-3.a	3-4.a	4-5.a	5-6.a	6-7.a
LIIKUMIS TEADMISED	<ol style="list-style-type: none"> 1. Laps sooritab harjutusi aktiivselt, entusiastlikult. 2. Laps liigub õpetaja juhendamisel ohutult. 3. Laps valib õpetaja korraldusel teiste riiete hulgast välja võimlemisriided. 4. Laps arvestab aktiivses tegevuses rühmakaaslastega. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Laps valib õpetaja korraldusel teiste riiete hulgast välja võimlemisriided. 2. Laps arvestab aktiivses tegevuses rühmakaaslastega. 3. Laps sooritab harjutusi vastavalt õpetaja korraldustele sõnalise seletuse järgi. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Laps sooritab harjutusi vastavalt õpetaja korraldustele sõnalise seletuse järgi. 2. Laps nimetab kodukohas harrastatavaid spordialasid ja spordivõistlusi. 3. Laps kasutab erinevaid spordivahendeid (nt topispalli) ohutult, sobival viisil ja kohas. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Laps nimetab kodukohas harrastatavaid spordialasid ja spordivõistlusi. 2. Laps kasutab erinevaid spordivahendeid (nt topispalli) ohutult, sobival viisil ja kohas. 3. Laps osaleb spordipäeval. 4. Laps talub kaotust võistlusemängudes. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Laps osaleb spordipäeval. 2. Laps talub kaotust võistlusemängudes. 3. Laps nimetab erinevaid spordialasid ja mõne Eesti tuntuma sportlase. 4. Laps keskendub sihipäraseks kehaliseks tegevuseks. 5. Laps peab liikumisel ja mängimisel kinni üldistest ohutusreeglitest (valides sobivad paigad ja vahendid). 6. Laps kutsub õnnetuse korral appi täiskasvanu. 7. Laps peseb ennast pärast aktiivset kehalist tegevust.
PÕHILIIKUMISED	<ol style="list-style-type: none"> 1. Laps ronib ja roomab üle ja läbi väikeste takistuste. Laps kõnnib piiratud pinnal. 2. Laps säilitab sihi kõnnil ja jooksul. 3. Laps hüpitab käes palli ja jälgib selle suunda. 4. Laps sooritab põhiliikumisi. 5. Laps säilitab liikumisel tasakaalu, seda nii tasakaalupingil kui ka vähendatud pinnal. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Laps sooritab põhiliikumisi (hüpleb koosjalgadega kohapeal ja edasi liikudes, edaspidi ja tagurpidi liikumine). 2. Laps säilitab liikumisel tasakaalu, seda nii tasakaalupingil kui ka vähendatud pinnal (varvastel kõndimine säilitades tasakaalu). 3. Laps sooritab põhiliikumisi kombinatsioonides ja õpitud harjutustes. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Laps sooritab põhiliikumisi kombinatsioonides ja õpitud harjutustes. 2. Laps sooritab koordineeritud, tasakaalu ja osavust arendavaid harjutusi. 3. Laps kasutab põhiliikumisi aktiivses tegevuses ja mängudes. 4. Laps sooritab staatilist tasakaalu nõudvaid harjutusi. 5. Laps sooritab harjutusi 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Laps kasutab põhiliikumisi aktiivses tegevuses ja mängudes. 2. Laps sooritab staatilist tasakaalu nõudvaid harjutusi. 3. Laps sooritab harjutusi väikevahendeid kasutades. 4. Laps käsitseb väikevahendeid aktiivses tegevuses. 5. Laps ronib varbseinal vahelduva sammu ja lisaülesandega. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Laps käsitseb väikevahendeid aktiivses tegevuses. 2. Laps ronib varbseinal vahelduva sammu ja lisaülesandega. 3. Laps sooritab põhiliikumisi pingevabalt, nii et liigutused on koordineeritud, rütmilised. 4. Laps säilitab tasakaalu staatilistes asendites ja liikumisel. 5. Laps kasutab harjutuste sooritamisel mõlemat kätt üheaegselt. Täpsust nõudvas

		4. Laps sooritab koordineerimise, tasakaalu ja osavust arendavaid harjutusi (hüppab üle madala takistuse, abita trepist üles ja alla vahelduva sammuga ja varvastel kõndimine).	väikevahendeid kasutades.		tegevuses kasutab domineerivat kätt.
LIIKUMISMÄNGUD	1. Laps mängib koos juhendaja ja kaaslastega kõnni- ja jooksumänge. 2. Laps mängib matkiva sisuga 1–2 reegluga kõnni- ja jooksumänge. 3. Laps mängib iseseisvalt aktiivse liikumisega mängu.	1. Laps mängib matkiva sisuga 1–2 reegluga kõnni- ja jooksumänge. 2. Laps mängib iseseisvalt aktiivse liikumisega mängu. 3. Laps mängib 2–4 reegluga liikumisega mängu. 4. Laps pingutab end rühmategevustes ühise eesmärgi nimel.	1. Laps mängib 2–4 reegluga liikumisega mängu. 2. Laps pingutab end rühmategevustes ühise eesmärgi nimel. 3. Laps mängib kollektiivseid võistlusmänge. 4. Laps osaleb jõukohastes teatevõistlustes (nt joonejooksud). 5. Laps tunnustab nii enda kui vastasmeeskonna edu.	1. Laps mängib kollektiivseid võistlusmänge. 2. Laps osaleb jõukohastes teatevõistlustes (nt joonejooksud). 3. Laps tunnustab nii enda kui vastasmeeskonna edu. 4. Laps käsitleb mängu- ja spordivahendeid loovmängudes.	1. Laps käsitleb mängu- ja spordivahendeid loovmängudes. 2. Laps võistleb kombineeritud teatevõistlustes (nt takistusriba läbimine). 3. Laps mängib sportlike elementidega mängu (korvi visked, jalgpall jne). 4. Laps organiseerib ise liikumisega mängu. 5. Laps kasutab ausa mängu põhimõtteid, peab kinni kokkulepitud mängureeglitest.
VÕIMLEMINE	1. Laps sooritab ettenäitamise ja juhendamise järgi asendeid ja liikumisi. 2. Laps jookseb veereva vahendi (pall, rõngas) järel. 3. Laps sooritab võimlemisharjutusi eri asenditest ja erinevate vahenditega. 4. Laps teeb harjutusi ettenäitamise ja juhendamise järgi ühtses tempos õpetaja ja kaaslastega. 5. Laps sooritab painduvust ja kiirust arendavaid harjutusi.	1. Laps sooritab võimlemisharjutusi eri asenditest ja erinevate vahenditega (pall, liumägi, tunnel, ronimisredel). 2. Laps teeb harjutusi ettenäitamise ja juhendamise järgi ühtses tempos õpetaja ja kaaslastega. 3. Laps sooritab painduvust ja kiirust arendavaid harjutusi. 4. Laps sooritab juhendamisel kuni neljast	1. Laps sooritab juhendamisel kuni neljast harjutusest koosnevat kombinatsiooni. 2. Laps hoiab oma kohta erinevates rivistustes: kolonnis, ringis, viirus. 3. Laps sooritab vahenditega harjutusi (pall, hüppits)eakohaselt ja tehniliselt õigesti. 4. Laps valitseb oma liigutusi, koordineerimise ja tasakaalu nõudvate harjutuste täitmisel.	1. Laps sooritab vahenditega harjutusi (pall, hüppits)eakohaselt ja tehniliselt õigesti. 2. Laps valitseb oma liigutusi, koordineerimise ja tasakaalu nõudvate harjutuste täitmisel. 3. Laps sooritab tasakaalu, painduvust ja osavust arendavaid harjutusi. 4. Laps valitseb oma liigutusi ja kehahoidu harjutuste sooritamisel.	1. Laps valitseb oma liigutusi ja kehahoidu harjutuste sooritamisel. 2. Laps säilitab tasakaalu dünaamilistes harjutustes. 3. Laps valitseb oma liigutusi nii ruumis, maastikul kui ka tänaval. 4. Laps orienteerub mänguväljakul, sooritab kujundliikumisi, olles kolonnis esimene. 5. Laps sooritab painduvust, kiirust, vastupidavust ja jõudu arendavaid tegevusi.

		harjutusest koosnevat kombinatsiooni. 5. Laps hoiab oma kohta erinevates rivistustes: kolonnis, ringis, viirus.	5. Laps sooritab tasakaalu, painduvust ja osavust arendavaid harjutusi.	5. Laps säilitab tasakaalu dünaamilistes harjutustes.	
TALVEALAD	1. Laps istub kelgul ja hoiab tasakaalu mäest laskumisel. 2. Laps veab tühja kelku. 3. Laps sõidab kelgul iseseisvalt nõlvakust alla. 4. Laps liigub suuskadel otsesuunas.	1. Laps veab tühja kelku. 2. Laps sõidab kelgul iseseisvalt nõlvakust alla. 3. Laps liigub suuskadel otsesuunas. 4. Laps kasutab suuskadel liikumisel käte abi ja keppide tuge.	1. Laps kasutab suuskadel liikumisel käte abi ja keppide tuge. 2. Laps veab üksi, kahekesi, kolmekesi kelgul kaaslast. 3. Laps kelgutab mäest alla, täites eri ülesandeid (nt esemete haaramine). 4. Laps kasutab suusatamisel libisemist	1. Laps veab üksi, kahekesi, kolmekesi kelgul kaaslast. 2. Laps kelgutab mäest alla, täites eri ülesandeid (nt esemete haaramine). 3. Laps kasutab suusatamisel libisemist. 4. Laps suusatab vahelduva libiseva sammuga. 5. Laps käsitseb suusavarustust õpetaja abiga.	1. Laps suusatab vahelduva libiseva sammuga. 2. Laps käsitseb suusavarustust õpetaja abiga. 3. Laps osaleb kelguvõistlustel(kaugemale, täpsemalt). 4. Laps sõidab nõlvakust alla põhiasendis. 5. Laps suusatab koordineeritud liikumisega. 6. Laps käsitseb suusavarustust iseseisvalt.
TANTS JA RÜTMIKA	1. Laps kasutab liikumisel rütmipille juhendaja abil. 2. Laps sobitab liikumist vastavalt muusika iseloomule juhendaja abil. 3. Laps kõnnib, jookseb ja hüpleb rütmiliselt muusika järgi. 4. Laps sooritab liigutusi vastavalt muusikale erinevas tempos õpetaja juhendamise järgi.	1. Laps kõnnib, jookseb ja hüpleb rütmiliselt muusika järgi. 2. Laps sooritab liigutusi vastavalt muusikale erinevas tempos õpetaja juhendamise järgi. 3. Laps sooritab imiteerivaid liigutusi vastavalt muusika iseloomule. 4. Laps plaksutab ja liigub vastavalt rütmile.	1. Laps sooritab imiteerivaid liigutusi vastavalt muusika iseloomule. 2. Laps plaksutab ja liigub vastavalt rütmile. 3. Laps jäljendab liikumisega erinevaid rütme. 4. Laps liigub vastavalt muusika tempo kiirenemisele ja aeglustumisele. 5. Laps liigub iseseisvalt, vabalt muusika järgi.	1. Laps jäljendab liikumisega erinevaid rütme. 2. Laps liigub vastavalt muusika tempo kiirenemisele ja aeglustumisele. 3. Laps liigub iseseisvalt, vabalt muusika järgi. 4. Laps kohandab oma liigutusi etteantud rütmiga. 5. Laps kasutab lihtsaid tantsusamme üksi ja rühmas tantsides.	1. Laps kohandab oma liigutusi etteantud rütmiga. 2. Laps kasutab lihtsaid tantsusamme üksi ja rühmas tantsides. 3. Laps sooritab rütmilisi liikumisi üheaegselt kaaslasega. 4. Laps liigub vastavalt enda tekitatud rütmile, vahelduva tempoga kiirelt aeglasele. 5. Laps väljendab liikumise kaudu emotsioone. 6. Laps kasutab liikumisel loovalt vahendeid: lindid, rätikud ja rõngad.
VABA AEG, LOODUSLIIKUMINE	1 Laps mängib vabamängus iseseisvalt. 2. Laps matkab õpetajaga või vanematega looduses. 3. Laps teeb kaasa kuni 500 m	1. Laps matkab õpetajaga või vanematega looduses. 2. Laps teeb kaasa kuni 500 m pikkuse rännaku ja püsib kolonnis.	1. Laps algatab iseseisvalt mängu. 2. Laps tegutseb iseseisvalt lasteaia õuealal.	1. Laps kasutab spordi- ja mänguväljakute vahendeid sihipäraselt. 2. Laps sooritab rännakuid ja orienteerub koos	1. Laps sõidab tõukerattaga ja suusatab. 2. Laps sõidab kahe rattalise rattaga.

	pikkuse rännaku ja püsib kolonnis.	3. Laps algatab iseseisvalt mängu. 4. Laps tegutseb iseseisvalt lasteaia õuealal.	3. Laps kasutab spordi- ja mänguväljakute vahendeid sihipäraselt. 4. Laps sooritab rännakuid ja orienteerub koos õpetajaga.	õpetajaga. 3. Laps sõidab tõukerattaga ja suusatab. 4. Laps sõidab kahe rattalise rattaga.	3. Laps tegutseb iseseisvalt koduümbruse mängu- ja spordiväljakul. 4. Laps mängib lihtsamaid maastikumänge.
--	------------------------------------	--	--	--	--

2.15 Muusika

Õppe-ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- 1) tunneb rõõmu laulmisest ja musitseerimisest;
- 2) suudab keskenduda kuulatavale muusikapalale;
- 3) suudab ennast loovalt väljendada laulmise, liikumise, tantsimise ja pillimängu kaudu;
- 4) suudab musitseerida nii rühmas kui ka üksi.

Muusika sisu:

- 1) muusika kuulamine;
- 2) laulmine ;
- 3) muusikalis-rütmiline liikumine;
- 4) pillimäng.

Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted:

- 1) esikohal on emotsionaalne ja aktiivne muusikaalane tegevus;
- 2) kujundame ja arendame lapse muusikalis-loomingulisi võimeid, samuti kultuurilissotsiaalset aktiivsust ning väärtushinnanguid;
- 3) arvestame lapse individuaalseid eeldusi ning toetume eduelamuse saamisele ja tunnustusele;
- 4) kasutame muusikat lõimiva tegevusena ka teistes õppe- ja kasvatustegevuse valdkondades nagu Keel ja kõne, Kunst jne; muusika on igapäevaelu osa, nii argi- kui ka pidulike sündmuste puhul;
- 5) seostame üksteisega muusika kuulamist, laulmist, pillimängu, muusikalis-rütmilist liikumist, mängu ja tantsu;
- 6) muusikapalade (laulud, palad muusika kuulamiseks, tantsud ja mängud, pillilood) valikul arvestame laste huvidega ning ea- ja jõukohasusega.

2.15 Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti valdkonnas *Muusika*:

MUUSIKA					
ÜLDTEEMA	2-3.a	3-4.a	4-5.a	5-6.a	6-7.a
LAULMINE	<p>1. Laps kuulab ja jälgib õpetaja laulu.</p> <p>2. Laps laulab eakohaseid laule koos lihtsate liigutustega.</p> <p>3. Laps huvitub laululisest tegevusest.</p>	<p>1. Laps huvitub laululisest tegevusest.</p> <p>2. Laps osaleb laulude esitamises.</p> <p>3. Laps laulab peast lihtsamaid õpitud laste- ja rahvalaule.</p>	<p>1. Laps laulab rühmaga ühtses tempos.</p> <p>2. Laps laulab väljahingamisel loomuliku häälega.</p> <p>3. Laps laulab peast lihtsamaid õpitud laste- ja rahvalaule.</p> <p>4. Laps osaleb häält ja kuulmist arendavates õppemängudes.</p>	<p>1. Laps laulab loomuliku häälega.</p> <p>2. Laps esitab laule rühmaga samas tempos, alustab ja lõpetab laulu üheaegselt rühmakaaslastega.</p> <p>3. Laps laulab ilmekalt, lähtudes laulu tekstist ja karakterist.</p> <p>4. Laps laulab peast teistega koos mõningaid laste- ja rahvalaule ning esitab neid.</p>	<p>1. Laps laulab ilmekalt loomuliku häälega ja vaba hingamisega lähtudes laulu tekstist ja karakterist.</p> <p>2. Laps laulab eakohaseid rahva- ja lastelaule nii rühmas/ansambelis kui ka üksi.</p>
MUUSIKALIS-RÜTMILINE LIIKUMINE	<p>1. Laps sooritab koos õpetajaga lihtsaid liikumisi vastavalt laulu tekstile (näiteks paigaltammumine, keerutamine, koosjalu hüplemine, lehvitamine, käte peitmine selja taha, sõrmevibutamine, kükitamine).</p>	<p>1. Laps liigutab koos õpetajaga vastavalt muusika meeleolule, arvestades pulssi ja meetrumit (nt kõnd, jooks, päkkadel kõnd, ühe ja vaheldumisi kahe jalaga koputamine, keerutamine paarilisega).</p>	<p>1. Laps väljendab muusika meeleolu liikumise kaudu (loovliikumine).</p> <p>2. Laps tantsib, kasutades eakohaseid tantsuelemente (nt põlvetoetõtkõnd ja –jooks, liikumine hanereas ja ringis).</p> <p>3. Laps osaleb laulu- ja muusikalistes mängudes.</p>	<p>1. Laps muudab liikumist muusikaosade ja muusikaliste väljendusvahendite vaheldumise põhjal (tempo, dünaamika, register), arvestades pulssi ja meetrumit (liigub hanereas ja ringis nii üksi kui paaris).</p> <p>2. Laps esitab õpetaja seatud tantse, kasutades õpitud tantsuelemente.</p>	<p>1. Laps liigub vastavalt muusika meeleolule.</p> <p>2. Laps väljendab ennast loovalt muusikalis-rütmilise liikumise kaudu.</p> <p>3. Laps liigutab ja sooritab tantsuliigutusi väljendusrikkalt ja õige kehahoiakuga sünkroonis teistega, kasutades näiteks hüpaksammu ning ees- ja külggaloppi.</p>
MUUSIKA KUULAMINE	<p>1. Laps tunneb rõõmu kuulatavast muusikapalast.</p>	<p>1. Laps reageerib emotsionaalselt muusika iseloomule (nt plaksutab, kõigutab keha).</p>	<p>1. Laps kuulab laulu ja muusikapala.</p> <p>2. Laps tunneb kuulmise järgi ära mõningaid õpitud laule.</p> <p>3. Laps väljendab emotsionaalselt kuulatud muusikas tajutud</p>	<p>1. Laps kuulab laulu ja muusikapala huviga.</p> <p>2. Laps oskab kuuldu kohta mõtteid väljendada.</p> <p>3. Laps väljendab kuulatud muusikas tajutud meeleolusid erinevate muusikaliste tegevuste</p>	<p>1. Laps suudab laulu või muusikapala tähelepanelikult kuulata ning kuulatud muusikat iseloomustada.</p> <p>2. Laps eristab kuulmise järgi laulu või pillimängu.</p> <p>3. Laps eristab tämbri ja kõla järgi õpitud pille.</p>

			kontrastseid meeleolusid liigutuste ja liikumisega.	(liikumise, laulmise, pillimängu) kaudu, näiteks järgib tempot ja rütmi kehalise liikumisega või tundes ära õpitud laulu (kuuldes nii meloodiat kui ka sõnu), hakkab kaasa laulma. 4. Tunneb ära Eesti Vabariigi hümmi.	
PILLIMÄNG	1. Laps mängib õpetaja ettenäitamisel kaasa kuulnud muusikale kehapillil (plaksutab, patsutab kaasa pulssi või rütmi).	1. Laps mängib muusikat kuulates, liikudes ja lauldes kaasa pulssi või rütmi kehapillil, kõlapulkadel, randmekuljustel, väikesel trummil, marakal jm.	1. Laps mängib rütmipille (nt kõlakarp, trumm, kuljused) muusika kuulamise, liikumise ja laulmise saateks. 2. Laps eristab rütmipille tämbri järgi. 3. Laps mängib erinevatel isevalmistatud (taaskasutusmaterjalist) rütmipillidel.	1. Laps mängib ja tunneb kuulates tämbri järgi ära õpitud rütmipille. 2. Laps mängib rütmisaateid lasteriimidele ja –lauludele. 3. Laps osaledes ansamblimängus alustab ja lõpetab koos teistega, mängib nendega ühes tempos. 4. Laps mängib tamburiini, kõlatoru, võrutrummi, trianglit, kastanjette jm). 5. Laps tutvub ja oskab käsitseda vähesel määral meloodiapille (kõlaplaadid, käsikellad).	1. Laps mängib eakohastel rütmi- ja meloodiapillidel õpitud lauludele ja instrumentaalpaladele lihtsaid kaasmänge. 2. Laps mängib lastepillidel ja oskab mängida ka pilliansamblis.

3. Õppe- ja kasvatustegevuse korraldus (päevakava koostamise põhimõtted, õppe- ja kasvatustegevuse kavandamise perioodi pikkus), sealhulgas suveperioodil

Õppe- ja kasvatustegevuse ajaline korraldus:

Õppeaasta algab 01. septembril ning lõpeb 31. augustil, õppetegevused toimuvad septembri II nädalast kuni mai lõpuni. September on planeeritud laste kohanemiseks rühmas ja õpitu kordamiseks, suvekuud aga omandatud teadmiste-oskuste kinnistamiseks.

Planeeritud tegevused rühmas toimuvad päevakava alusel valdavalt hommikupoolikuti kell 10.00 - 11.30 ja vajadusel ka peale lõunasel ajal toas või õues. Laste kasvades väheneb igapäevatoimingutele kulutatav aeg ning suureneb õppe-kasvatustöö osakaal.

Õppekorraldus toimub erinevates vormides:

- alagruppides 2 – 3 last;
- rühmategevusena;
- individuaalse tegevusena;
- matkad, õppekäigud, vaatlused, katsed.

Õppe- ja kasvatustöö alused:

Sihipärane eesmärgistatud õppe- ja kasvatustöö toimub hommikupoolikul kell 10.00-11.30 ning vajadusel pärastlõunal alates 15.30 toas või õues. Õppe- ja kasvatusprotsessis lõimitakse läbi mänguliste võtete üldõpetuslikke põhimõtteid järgmiste tegevuste raames:

- 1) vaatlemine ja uurimine;
- 2) lugemine ja kirjutamine;
- 3) kuulamine ja kõnelemine;
- 4) võrdlemine ja arvutamine;
- 5) liikumistegevused;
- 6) muusikategevused;
- 7) kunstitegevused;

Lasteaia päevakava:

08.00 MEIE PÄEVA ALGUS

09.00 HOMMIKUSÖÖK

09.30 MÄNG

10.00 ÕPPETEGEVUSED TOAS
10.45 MÄNGUD JA ÕPPETEGEVUSED ÕUES
12.00 LÕUNASÖÖK, HAMBAPESU
13.00 PUHKEAEG
15.15 OODE/VITAMIINIPAUS
15.30 LASTE VABA TEGEVUS
17.00 KOJU MINEK

Õppe- ja kasvatustegevuse korraldus:

Rühma õpetajad kavandavad koostöös rühmale, kus nad on õpetajad, õppe- ja kasvatustegevuse ning koostavad õppe- ja kasvatustegevuse kava rühmale. Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel koostatakse aasta tegevuskava ning selle põhjal kuu tegevuskava, nädala tegevuskava, kus täpsustatakse tegevuskavas kavandatud tegevused. Tegevuskavad kinnitab direktor.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel arvestavad pedagoogid lapse arengutaset, vanust ning lapse huve. Lapse kasvades ja arenedes lähtutakse õppesisu valikul üldjuhul põhimõttest lähemalt kaugemale, üksikult üldisemale.

Rühma õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel esitatakse kavandatava aasta eesmärgid, temaatika, õppesisu ja -tegevused. Rühma õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine on paindlik ja võimaldab pedagoogil teha vajadusel muudatusi.

Rühma õppe- ja kasvatustegevus viiakse läbi esteetilises ja turvalises ning üksi ja ühistegevusi võimaldavas keskkonnas. Õppe- ja kasvatustegevus seotakse eelkõige kodukoha inimeste, looduse ja asutustega. Õpitavaga (objektid, nähtused) tutvutakse loomulikus keskkonnas. Tegevuskoha valikul arvestatakse nii üldisi kui ka valdkondade õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgi, eri valdkondade sisude ja tegevuste lõimimist, tegevusteks vajalikke vahendeid ning pedagoogide ja personali kaasamist.

4. Lapse arengu hindamise ja analüüsimise põhimõtted, sealhulgas korraldus

Lapse arengu analüüsimine ja hindamine on oluline lapse eripära mõistmiseks, erivajaduste väljaselgitamiseks, positiivse enesehinnangu ja arengu toetamiseks ning õppe- ja kasvatustegevuse kavandamiseks koostöös lapsevanemaga.

Lapse arengu hindamine on osa igapäevasest õppe- ja kasvatusprotsessist. Pedagoog viib vaatlusi läbi kindla plaani alusel ning lapsi jälgitakse nii igapäevatoimingutes, vabamängus kui ka pedagoogi suunatud tegevustes.

Lapse arengu hindamise aluseks on eeldatavad üldoskused ning õppe- ja kasvatustegevuse valdkondade tulemused vanuseti.

Lapse arengu jälgimiseks koostatakse igale lapsele individuaalne ja lapsest lähtuv arengumapp. Arengumapid on individuaalse vestluse aluseks lapsevanematega. Arengumappi kuulub arengu hindamise intervjuu (arengumängu tulemused). Mängu läbiviimisel arvestatakse järgmisi aspekte:

- Oluline on turvaline õhkkond;
- Ülesandeid võib lahendada ka rühmas;
- Kui laps ülesandeid proovib, tuleb kõikide variantide puhul anda lapsele positiivne tagasiside;
- Lapsele antakse mängu läbiviimisel piisavalt aega vastamiseks ja rahulikuks mõtlemiseks.

Lapse arengut kirjeldatakse lapsest lähtuvalt, väärtustades saavutatut ning tunnustades lapse toimetulekut, arenemist, positiivseid hoiakuid ja huvi. Lapse arengu kirjeldused koostatakse üks kord aastas arenguestlusele eelneval kuul.

Vähemalt üks kord õppeaastas viib pedagoog lapse arengu hindamiseks ja toetamiseks lapsevanemaga läbi arenguestluse, mis:

- 1) annab tagasisidet lapse arengust ja õppimise tulemustest;
- 2) selgitab lapsevanema seisukohad ja ootused lapse arengu suhtes.

Lapse arengu hindamise ja arenguestluse tulemus dokumenteeritakse «Isikuandmete kaitse seaduses» sätestatud tingimustel. Arengumapp käib lapsega kaasas kogu koolieelse perioodi. Lasteaiast lahkudes saab laps oma arengumapi kaasa.

Nõva Kooli lasteaias käinud kooliküps laps:

- tahab minna kooli;
- on terve ja elurõõmus;
- tunneb vajadust sõpruse järele ja tahab olla sõber;
- on uudishimulik ja julgeb teha otsuseid;

- oskab vaadelda loodust ja suhtub aupaklikult elavasse;
- on väärikas ja enesega toimetulev;
- oskab vajadusel abi paluda;
- oskab kuulata ja vaadelda;
- tunneb huvi loomingulise tegevuse vastu;
- oskab koduasulas turvaliselt liigelda;
- on omandanud 7-aastasele vajalikud õpioskused.

Koolivalmiduse hindamise kriteeriumid on järgmised:

- 1) Koolivalmiduse hindamisel jälgitakse lapse vaimset, sotsiaalset ja kehalist valmisolekut sihipäraseks õpitegevuseks.
- 2) Koolivalmiduse kaardi täidab rühmaõpetaja, kaasates muusikaõpetajat ja vajadusel eripedagoogi.
- 3) Koolivalmiduse kujunemisest antakse lapsevanematele tagasisidet (arenguvestlused).
- 4) Vajadusel nõustatakse lapsevanemaid koolipikenduse küsimustes.
- 5) Lasteaialõpetaja saab kaasa õpetajate poolt koostatud lapse arengumapi ja koolivalmiduse kaardi (lisa 1).

5. Erivajadustega lapse arengu toetamise põhimõtted, sealhulgas korraldus

Erivajadustega laps on laps, kelle võimetest, terviseseisundist, keelelisest ja kultuurilisest taustast ning isiksuseomadustest tingitud arenguvajaduste toetamiseks on vaja teha muudatusi või kohandusi lapse kasvukeskkonnas (mängu- ja õppevahendid, ruumid, õppe- ja kasvatusmeetodid jm) või rühma tegevuskavas.

Erivajadustega lapse, sh andeka lapse, arengu toetamine lasteaias on meeskonnatöö, mille toimimise eest vastutab lasteasutuse direktor.

Vajadusel ja võimalusel koostatakse õppeaasta algul koostöös:

- 1) logopeedi/eripedagoogi jt spetsialistidega ning
- 2) lapsevanemaga lapsele individuaalne arenduskava.

Vähemalt üks kord õppeaastas tehakse kokkuvõtte individuaalse arenduskava rakendumisest, arengukeskkonna sobilikkusest ning lapse edasistest vajadustest.

Lasteasutus toetab erineva keelelise ja kultuurilise taustaga peret lapsele oma keele ja kultuuri tutvustamisel ning eesti keele ja kultuuri väärtustamisel.

6. Lapsevanematega koostöö põhimõtted, sealhulgas korraldus

Lastevanemate ja lasteaiavaheliste koostöövormide mitmekesistamine eesmärgiga äratada vanemates huvi lastega tehtava töö vastu.

Lasteasutuse ja kodu töö kahe-suunalisus: arvestame lapsevanemate soove ja arvamusi ning toetame lapsevanemaid laste arendamisel ja kaasame peresid lasteaia tegevuste rikastamiseks. Suhtlemine lastevanematega toimub läbi lasteaia infokanalid on www.eliis.ee, lasteaias asuvad infotahvlid ning telefon.

Igal hetkel lapse perega ühenduse saamiseks on lapsevanemal kohustus anda lasteaiale perekonna kontaktandmed (telefoninumber, e-posti aadress, kodune aadress).

Kontaktandmete muutumisel teavitab lapsevanem sellest esimesel võimalusel rühma õpetajat ja direktorit.

Arusaamatuste, küsimuste või ettepanekute korral pöördub lapsevanem rühma õpetaja poole. Vajadusel direktori poole.

Laste, lapsevanemate ja lasteaia töötajate isikuandmeid töötleb lasteaed lähtudes lasteaia andmekaitsetingimustest ja isikuandmete töötlemist reguleerivatest õigusaktidest.

Lasteaia laste pildistamine ja filmimine avalikustamise eesmärgil on lubatud ainult lapsevanemate kirjalikul nõusolekul, mida küsitakse lapsevanematelt iga õppeaasta alguses.

Lasteasutuse pedagoogid teevad lapsevanemaga lapse arengu toetamiseks koostööd, mis põhineb dialoogil, vastastikusel usaldusel ja lugupidamisel. Lapsevanema esmased koostööpartnerid on lasteasutuses selle rühma õpetajad, mille nimekirja on laps kantud.

Vajadusel kaastakse lapsevanema või õpetaja ettepanekul ja lapsevanema nõusolekul teisi lasteasutuse pedagooge ja spetsialiste.

Pedagoog teavitab regulaarselt lapsevanemat lapse arengust ja õppimisest ning õppe- ja kasvatustegevuse korraldusest. Lapsevanemat teavitatakse lapse arengust ja õppimisest iga-aastaselt arenguestlusel. Lapsevanema soovi korral teavitatakse teda lapse arengust ja õppimisest sagedamini kui üks kord aastas.

Lapsevanemal võimaldatakse osaleda õppe- ja kasvatusprotsessi kavandamises arenguestluste kaudu, kus lapsevanemale tutvustatakse lapse arengu ja õppimise tulemusi ning selgitatakse välja lapsevanema seisukohad ja ootused lapse arengu suhtes. Selle põhjal kavandatakse vajadusel koostöös lapsevanemaga õppe- ja kasvatustegevused, arvestades lapse eripära.

Lapsevanemal võimaldatakse osaleda õppe- ja kasvatusprotsessi läbiviimises. Lapsevanem võib lasteasutuse juhataja nõusolekul ja juhatajaga kokku lepitud ulatuses, arvestades lasteasutuses kehtestatud päevakava, osaleda oma lapse tegevuste toetamisel lasteasutuses.

Lapsevanemal võimaldatakse anda tagasisidet lasteasutuse tegevusele alljärgnevalt:

- edastades enda tagasiside vahetul rühma õpetajale,
- edastades enda tagasiside vahetult lasteasutuse direktorile,
- läbiviidavate lastevanemate rahulolu küsimustikele vastamise kaudu.

7. Õppekava uuendamise ja täiendamise kord

Õppekava kuulub läbivaatamisele igal õppeaastal.

Ettepanekud õppekava täiendamiseks arutatakse läbi pedagoogilises nõukogus ja hoolekogus.

Õppekava jälgimine, täitmine ja analüüs toimub pideva ning katkematu protsessina igapäevase praktilise töö käigus.

Ettepanekud, soovitusel ja arvamused õppekava täitmise, muutmise ja uuendamise kohta vaadatakse läbi direktori poolt. Arutlusest võtavad osa vajaduse korral erinevad huvigrupid või nende esindajad.

Õppekava muudatused, parandused ja täiendused arutatakse läbi ning kinnitatakse iga uue õppe-aasta esimeses pedagoogilises nõukogus.

Õppekava täiendamine ja parandamine tuleneb:

- seadusandluse muudatustest;
- muudatustest koolieelse lasteasutuse riiklikust õppekavast;
- sisulise töö ümber korraldamisest.

Õppekava muudatused kinnitab direktor.

Üldandmed lapse kohta

Nimi:

Sünniaeg:

Kodune keel (ed):

Lasteaias käimise aeg:

Laps käib lasteaias alates

..... õppeaastal viibis lasteaias päeva, mis on enamuse ajast; umbes poole ajast;
 alla poole ajast

Laps eelistab töö- ja kirjutusvahendite kasutamisel a) paremat kätt b) vasakut kätt

Õppe- ja kasvatustegevuse valdkonnad	Vastab või vastab osaliselt eeldatavatele tulemustele	Kirjeldus/Tähelepanekud
ÜLDOSKUSED		
Mäng ja sotsiaalsed oskused		
Leiab kergesti sõpru ja mängukaaslasi.		
Algatab erinevaid mänge ja tunneb mängust rõõmu. Tunneb rõõmu võidust, tuleb eakohaselt toime kaotusega.		
Oskab teistega arvestada ja teha koostööd (oodata oma järjekorda).		

Järgib mängureegleid ning oskab tuttavate mängude reegleid teistele selgitada.		
Nimetab oma emotsioone ja väljendab neid sobival viisil (rõõm, viha, kurbus).		
Käitub hoolivalt ja abivalmilt, vajadusel küsib ise abi.		
Järgib üldtunnustatud käitumisnorme ja teeb vahet hea ja halva käitumise vahel.		
Tuleb toime nii eakaaslaste kui ka täiskasvanutega suhtlemisel, kasutades arutlevat dialoogi.		
Tunnetus- ja õpioskused		
Mõistab ja täidab üldisi korraldusi.		
Suudab koondada tähelepanu ühele kindlale tegevusele kuni 30 minutiks.		
Kavandab ja korraldab oma igapäevategevusi ja viib alustatud tegevused lõpuni.		

<p>Suhtub õppimisse positiivselt – tahab õppida, uurida, esitada küsimusi, avastada ja katsetada.</p>		
<p>Saab aru lihtsamatest seostest (hulk, põhjus, tagajärg), tajub esemeid, sündmusi ja nähtusi tervikuna.</p>		
<p>Enesekohased oskused</p>		
<p>Tegutseb iseseisvalt ja vastutab oma käitumise eest, muudab oma käitumist vastavalt tagasisidele.</p>		
<p>Saab hakkama eneseteenindamisega (wc-s käimine, riietumine).</p>		
<p>Kujunenud on esmased tööharjumused (töövahendite ja töökoha korrashoid, isiklike asjade haldamine).</p>		
<p>Kasutab erinevaid vahendeid heaperemehelikult ning tegevuse lõppedes koristab enda järelt.</p>		
<p>Teab oma ees- ja perekonnanime, sünnikuud ja päeva, kodust aadressi, ema-isa nime.</p>		
<p>Teab kuidas kasutada telefoni ja isiklike andmeid hädaolukorras, sh hädaabinumber 112.</p>		

VALDKONDLIKUD OSKUSED

Mina ja keskkond

Tutvustab ja kirjeldab iseennast, enda omadusi, huvisid jms; oskab kirjeldada oma kodu, perekonda ja peretraditsioone.		
Oskab nimetada ja kirjeldada erinevaid ameteid.		
Kirjeldab kodukoha loodust, tuntumaid taimi, seeni ja loomi; selgitab, miks on		

valgus, temperatuur, vesi, muld ning õhk taimedele, loomadele ja inimestele tähtsad.		
Nimetab Eesti riiklikke sümboleid ja rahvatraditsioone.		
Mõistab erinevaid ajatsükleid: päev; ööpäev, nädal, aastaring.		
Oskab kirjeldada võimalikke ohte kodus, veekogul, liikluses jm; teab, kuidas jalakäijana ohutult liigelda ning jalgrattaga lasteaia õuealal sõita.		

Oskab kirjeldada, kuidas ümbritsev keskkond ja inimeste käitumine võib mõjutada tervist; suhtub ümbritsevasse keskkonda hoolivalt ja säästvalt.		
Keel ja kõne		
Saab aru kuuldu teksti, ülesande või tööjuhise sisust ja suudab sellele sobivalt reageerida.		
Jutustab pildi ja kuuldu teksti põhjal, jutustamisel püsib teemas.		
Oskab hääldata.		
Tunneb tähti.		
Veerib kokku 1–2-silbilisi sõnu.		
Oskab kirjutada trükitähtedega oma ees- ja perekonnanime		
Eesti keel kui teine keel (täita muu koduse keelega lapse puhul)		
Mõistab lihtsamat argiteemalist eestikeelset kõnet.		

Soovib ja julgeb eesti keeles suhelda nii eakaaslaste kui täiskasvanutega.		
Saab aru lihtsast küsimusest ning vastab sellele õpitud sõnavara piires.		

Oskab nimetada mõningaid Eesti kohanimesid, tuntud inimesi.		
---	--	--

Matemaatika

Rühmitab esemeid ühe-kahe tunnuse alusel.		
Võrdleb hulki kasutades mõisteid rohkem, vähem, võrdselt.		

Järjestab kuni viit eset suuruse järgi (pikkus, laius, kõrgus).		
Liidab ja lahutab 5 piires ning tunneb märke +,-,=.		
Loendab 12 piires, teab arvude 1-12 järjestust, tunneb numbreid ja numbrimärke ja oskab neid kirjutada.		

Kirjeldab enda asukohta ümbritsevate esemete suhtes.		
Orienteerub paberil.		
Oskab öelda kella täistundides.		
Nimetab nädalapäevi, kuid, aastaaegu.		
Mõõdab esemete pikkust kokkulepitud mõõtühikuga (samm, pulk, nöör vms).		
Eristab enamkasutatavaid raha- ning mõõtühikuid (euro, sent, meeter, liiter, kilogramm) ja teab, kuidas ning kus neid ühikuid kasutatakse.		
Eristab kujundeid: ring, kolmnurk, ristkülik, ruut, kera, kuup ja kirjeldab neid kujundeid.		
Kunst		
Keskendub alustatud tegevusele ja loob oma kunsti töö.		
Koostab ise või valib tööst lähtuvalt sobivad motiivid/vahendid töö kaunistamiseks.		

Kujutab inimest erinevates tegevustes neile iseloomulike tunnuste kaudu		
Tunneb erinevaid käelise tegevuse tehnikaid: kleepimine, maalimine, joonistamine, rebimine, meisterdamine, voolimine, voltimine.		
Tunneb erinevaid värve ja nimetab värvitoone (hele ja tume)		
Kirjeldab kunstiteoseid, nende värve ja meeleolu		
Muusika		
Tunneb rõõmu laulmisest ja musitseerimisest.		
Suudab keskenduda kuulatavale muusikapalale.		
Suudab ennast loovalt väljendada laulmise, liikumise, tantsimise ja pillimängu kaudu.		
Suudab musitseerida nii rühmas kui ka üksi.		

Liikumine		
Tahab liikuda ja tunneb liikumisest rõõmu, on liikumistegevustes aktiivne.		
Peab liikumisel ja mängimisel kinni üldistest ohutusreeglitest.		
Sooritab põhiliikumisi pingevabalt, nii et liigutused on koordineeritud, rütmilised.		
Mängib sportlike elementidega mänge (korvpall, jalgpall jne).		

Lasteaias rakendatud tugiteenused

Lapse tugevad küljed
Lapse arengu toetamisel ja kooliks valmistumisel tähelepanu pöörata järgmisele

--

Arvamus lapse koolivalmiduse kohta

--

Lapse areng on individuaalne, seetõttu võivad tema teadmised ja oskused suve jooksul muutuda. Lapse arengut on kirjeldatud seisuga

Kuupäev:

Tugispetsialistid (eripedagoog, logopeed, psühholoog):

Õpetajad:

Lasteasutuse direktor:

Olen nõus, et minu lapse koolivalmiduskaardil sisalduv informatsioon on kättesaadav minu lapse arendamisega tegelevatele spetsialistidele ja õpetajatele.

Lapsevanem(ad):

Kuupäev